PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 105 (2724) — Poštnina plačana v gotovini. Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sreda 5. maja 1954 — Cena 20 lir

PO KONGRESU SFS

Z nedeljskega kongresa so napredni Slovenci v Italiji, združeni v Socialistični fronti Slovencev napravili korak dalje na poti, reševanja slovenskih narodnih vprašanj in doprinesli k ustvarjanju pogojev, da se vključijo v borbo naprednega delavskega gibanja države. S tem svojim korakom so se slovenski socialisti še bolj približali tistim najnaprednejšim italijanskim silam, ki so prve spoznale nadvse resnično dejstvo, da bo mogoče krivice italijanske družbene stvarnosti, polne vsakovrstnih notranjih protislovij, odpraviti samo z najodločnejšo revolucionarna borbo delovnih ljudi, ki so zaradi svoje naprednosti in važnosti v gospodarsko-političnem življenju poklicani nositi zastavo neodvisnega socializma, zastavo napredka in pravičnosti.

V tej borbi se bo Socialistična fronta Slovencev trudila, da najprej ustvari med vsem slovenskim ljudstvom borbeno enotnost, ki se je skovala v času ljudske revolucije med vsem slovenskim ljudstvom, ki pa so jo z razbijaštvom in izdajo kominformistični voditelji KPI in reakcionarni voditelji SDZ razbili. Te enotnosti ne bomo kovali s priložnostnim predvolilnim sporazumaštvom, niti za vsako ceno, ampak samo v vsakodnevni borbi za gospodarske in narodnostne pravice vseh Slovencev v Italiji.

Pri tem se ne bomo ozirali na očitke SDZ-jevskega vodstva in njegovega glasila, ki je že ob predkongresnih sestankih bruhalo proti naši organizaciji in njenemu delovanju najrazličnejše laži, da zopet pripravljamo pot politiki izdajanja slovenskih narodnih interesov». S takimi gesli so hoteli doseči izolacijo slovenskega prebivalstva v Italiji in ga prepustiti raznarodovalni in gospodarsko izkoriščevalski politiki demokristjanske in vatikanske reakcije, s katero so slovenski klerikalci in pro-socialistični malomeščani na Goriškem družili pri zadnjih državnozborskih volitvah in skupno glasovali za prekrižan demokristjanski ščit, samo da bi očuvali razredne interese italijanskega kapitala in vatikanski vpliv na splošno italijansko politično dogajanje.

Združevanje italijanskih in slovenskih protisocialističnih sil, njihova skupna gonja proti kongresu, ki se je kazala tako v «Demokraciji», kakor tudi po kongresu v najbolj strupenem članku v klerikalno-fašističnem «Giornale di Trieste», ki je važne zahteve kongresa po socialnih in narodnostnih pravicah goriških in beneških Slovencev skušal pobijati z gnusnim blatenjem veličastne narodnoosvobodilne borbe, namesto da bi priznal potrebo slovenskih šol za beneške Slovence, ta združena fronta reakcije je morala dovesti do enotnosti na liniji socializma, enotnosti v borbi za ustvaritev takih družbenih odnosov, ki bodo skupno z odpravo izkoriščanja delovnega človeka odpravili tudi narodnostno nestrpnost in zapostavljanje.

Ko pristopamo k delu za ostvaritev enotnosti delovnega ljudstva naših pokrajin, pa se globoko zavedamo, da bomo imeli v našem delovanju proti sebi tudi ljudi iz kominformističnega vodstva KPI in PSI, ki se skrivajo za «socialističnimi» gesli. Proti njim bomo morali v še hujši boj, da sprostimo potencialne socialistične sile v vrstah KPI in PSI in jih osvobodimo hlapčevanja interesom Kominforma in napravimo iz njih borce za resnično neodvisni socializem in za narodno enakopravnost.

Da bo Socialistična fronta Slovencev v Italiji v še večnji meri dokazala, da je resnična nositeljica prapora socializma, bo morala v še večji meri vsakodnevnem boju imeti neprestano pred očmi interese našega delavsko-kmečkega prebivalstva, morala bo imeti z njim najtesnejše zveze po tovarnah in vaseh, morala ga bo organizirati v konkretni vsakodnevni borbi proti gospodarski krizi, ki grozi ogromnemu številu delavcev z odpusti, proti izgonu slovenskih najemnikov z njihove zemlje, ki jo že toliko let obdelujejo, proti zapostavljanju slovenskih intelektualcev, ki nimajo v primeri z Italijani pravice do sorazmernega števila službenih mest v javnih uradih in ustanovah itd. Skratka, SFS mora delovnim ljudem goriške in videmske pokrajine pomagati na poti k socialni osvoboditvi delovnega ljudstva obeh narodnosti, hkrati pa še posebej k nacionalni enakopravnosti Slovencev.

Pri tem naj še prav posebej poudarimo, da je na nedeljskem kongresu napravilo na našo javnost najgloblji vtis poročilo predstavnika beneških Slovencev. Mislimo, da upravičeno smatramo za nemogoče da bi voditelji italijanskega delavskega gibanja mogli še nadalje trpeti v mejah svoje države sramoto, kakršno predstavlja dejstvo, da okrog 60.000 Slovencev ne uživa niti najmanjše drobtinice tistih osnovnih pravic, ki so mu zajamčene po mirovni pogodbi in po italijanski ustavi kakor tudi po vseh mednarodnih obveznostih o osnovnih človeških pravicah. S tem sramotnim dejstvom pa hkrati odgovarjamo vsem poniglavim napadom klerikalnega in fašističnega tiska, ki se je po kongresu tako strupeno zaletaval že v samo dejstvo, da so napredni Slovenci v Gorici svoj kongres sploh sklicali, potem ko je zaman pred kongresom hujskal vesoljno goriško šovinistično drhal, naj sklicanje kongresa prepreči.

Poročilo K. Popovića o zunanji politiki pred skupščinskim odborom za zun. zadeve

V zvezi z italijanskimi napadi na ankarske razgovore je državni tajnik dejal, da bi v Italiji lahko potegnili potrebne zaključke iz številnih znakov dobre volje, ki jo je vedno nudila Jugoslavija

Ugotovitev novega popuščanja mednarodne napetosti

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Danes dopoldne je bila tretja seja odbora za zunanje zadeve jugoslovanske zvezne ljudske skupščine. Sejo je otvoril predsednik odbora Vladimir Popovič. Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič je nato poročal o rezultatih obiska maršala Tita v Turčiji ter o drugih aktualnih vprašanjih jugoslovanske zunanje politike.

«Obisk jugoslovanskega predsednika v prijateljski Turčiji, ki mu bo kmalu sledil obisk v drugi prijateljski državi Grčiji, je poudaril Popovič, je bil v času važnih mednarodnih dogodkov. Razgovori s turškimi državniki so potrdili istovetnost njihovega in našega mišljenja o vseh vprašanjih, ki so bistvene važnosti za odnose med Turčijo in Jugoslavijo in za njuno sodelovanje v okviru ankarskega sporazuma. Kakor mi tako so tudi naši turški prijatelji mnenja, da se mora grško-turško-jugoslovansko sodelovanje še nadalje razvijati, ker gre za trajne in bistvene interese vseh treh držav. Prepričali smo se, da ima tako v Turčiji kot pri nas takšna politika močno in gotovo podporo v razpoloženju najširših slojev ljudstva in v naših močnih armadah. Zadnja leta se je to sodelovanje zelo uspešno razvijalo in je spopolnjevalo s svojo bogato vsebino vsa področja. Zato se je tudi postavilo vprašanje, da se ta vsebina izrazi z novo odgovarjajočo obliko. Strinjali smo se glede spremembe ankarskega sporazuma v zvezo. Razumljivo je, da dokončne odločitve o tem nismo mogli sprejeti, ker Grčija kot tretji partner ni bila prisotna. Toda prepričani smo, da se bo prav tako strinjala s turškimi in našimi ocenami».

Koča Popovič je nadalje dejal, da so v Turčiji med drugim govorili o odnosu Jugoslavije do atlantskega pakta. «Razumemo obveznosti, ki izhajajo za Grčijo in Turčijo iz članstva v tem paktu. Prav tako pa so turški državniki pokazali popolno razumevanje za razloge, zaradi katerih ne moremo pristopiti k atlantskemu paktu in ki izhajajo iz našega posebnega položaja. Turški državniki so izrazili svoje prepričanje, ki je popolnoma skladno z našim, da ta okoliščina ne more vplivati na pripravljenost Jugoslavije, da sodeluje v obrambi pred napadom», je pripomnil Koča Popovič.

Ko je govoril nato o reakciji v Italiji na turško-jugoslovanske razgovore, je Koča Popovič dejal: «Zdi se mi, da bi že lahko pričakovali, da bi nekateri italijanski politiki in državniki potegnili potrebne zaključke iz številnih znakov dobre volje, ki smo jo pokazali, in ki predstavlja prispevek za zagotovitev miru in za mednarodno sodelovanje. Mi smo z ogromnimi napori in žrtvami zgradili obrambno sposobnost naše države. Medsebojno sodelovanje evropskih držav je najboljša pot za rešitev vseh evropskih vprašanj. To je edina uspešna pot za usmeritev dinamizma posameznih evropskih narodov, dinamizma, ki jih je v preteklosti privedel do ekspanzije in napada. Razne oblike sedanjega sodelovanja in združevanja zahodnoevropskih držav ocenjujemo in določamo svoje stališče do njih na osnovi tega, koliko te oblike prispevajo k varnosti Evrope, kako vplivajo na reševanje spornih vprašanj in v kakšni meri predstavljajo element bodočega splošnega evropskega sodelovanja. Prav s tega konstruktivnega kriterija zavzemamo pozitivno stališče do evropske obrambne skupnosti. Imamo pa tudi določene rezerve, ki jih je tov. predsednik jasno in odkrito povedal. Skupno z Grčijo in Turčijo smo sklenili ankarski sporazum, ki je velik prispevek k stabilizaciji razmer in miru v tem delu sveta predstavlja resno oviro in opozorilo za vsakega morebitnega napadalca. Poleg tega smo izrazili svojo pripravljenost, da sodelujemo z vsemi tistimi, ki jim je cilj preprečevati napade. Mi smo končno pokazali največjo aktivnost v Združenih narodih in se s svojim ravnanjem temeljito držali načel ustanovne listine. Jugoslavija je globoko zainteresirana na zagotovitvi miru v Evropi».

«Zdi se nam, da bi upanje za uresničitev evropske obrambne skupnosti in za njeno uspešno funkcioniranje bilo mnogo bolje, če bi evropske države v oblikah sodelovanja na najrazličnejših področjih in ob najrazličnejših vprašanjih vzpostavile najprej medsebojno zaupanje in zavest o skupnosti interesov. Čeprav smo kot evropska država povezani z Evropo in moramo dati svoj prispevek vsemu tistemu, kar utrjuje varnost, vendar je treba vedeti, da se bo Evropa lahko razvijala v varnosti in blaginji samo v tesnem sodelovanju z azijskimi državami in državami drugih kontinentov. To sodelovanje pa bo uspešno in plodno samo, če bo zasnovano na načelih listine Združenih narodov. Kot veste, je tako naše stališče do evropskih držav izzvalo pozitivno reakcijo in pravilno tolmačenje v svetovnem javnem mnenju».

Koča Popovič je nato izjavil, da so se s turškimi državniki razgovarjali tudi o splošnem položaju v svetu. «Ni nobenega dvoma, je dejal, da je v zadnjih dneh prišlo do velikih sprememb v mednarodnih odnosih. Grobo rečeno, prišlo je do določenega popuščanja v mednarodni napetosti, nevarnost vojne se je zmanjšala, upanje za trajen mir pa se je povečalo. O tem najbolj jasno priča dejstvo, da so dogodki iz nedavne preteklosti, kot n. pr. vojna na Koreji, blokada Berlina ali pa n. pr. vojaške demonstracije na jugoslovanskih mejah prepustili mesto vrsti mednarodnih konferenc.

Glede ženevske konference je Popovič dejal, da je še prezgodaj, da bi napovedovali, kako se bo končala. Za Korejo je važno, da se ohrani premirje in najdejo ugodni pogoji za sporazum.

Drugo vprašanje pa je problem Indokine, ki je bistveno različno od korejskega vprašanja. V Indokini gre za spor, ki je nastal kot državljanska vojna in ki ima nesporne elemente osvobodilne protikolonialne vojne. Čeprav ne moremo trditi, da se v to vojno ne vmešavajo v tej ali drugi obliki tujci, je vendar v interesu samega miru nujno, da se v prvi vrsti, če že ne bi bilo mogoče doseči ustavitve prelivanja krvi, prepreči, da to vmešavanje ne dobi oblike odkrite intervencije tujih čet in velikih količin voajškega materiala.

Koča Popovič je nato omenil, da so tudi drugi znaki, ki kažejo na popuščanje napetosti v svetu. Delo komisije za razorožitev Združenih narodov, ameriško - sovjetski razgovori o uporabi atomske energije v miroljubne namene, delo evropske gospodarske komisije za proučitev možnosti povečanja trgovine med Vzhodom in Zahodom, proces normalizacije jugoslovanskih odnosov z nekaterimi vzhodnoevropskimi državami. Glede tega je Popovič dejal, da je sicer res, da se ta proces razvija zelo počasi, vendar je stanje na jugoslovanskih mejah bolj znosno, kot je bilo pred kratkim. «Na naši strani ni nobenih ovir za nadaljnji razvoj normalizacije odnosov s temi državami, je dejal Popovič. Mi ne izključujemo niti možnosti in koristnosti medsebojnih gospodarskih odnosov. Toda počasnost, s katero se razvija normalizacija teh donosov, kaže na to, da bo verjetno preteklo še precej časa, preden bodo naši odnosi z njimi dosegli tisto stopnjo, do katere smo mi pripravljeni iti, to je do popolnoma normalnih in korektnih medsebojnih odnosov».

Koča Popovič je zatem poudaril, da bi bila nevarna utvara misliti, da je na drugi strani vsaka možnost napada za nami.

NOVI DOKAZI

Izvršni ravnatelj Ustanove za industrijsko pristanišče v Trstu dr. Giro Rachello je obrazložil podpredsedniku OF in občinskemu svetovalcu dr. J. Deklevi načrte v zvezi z razlastitvijo zemljišč za stanovanjsko področje industrijskega pristanišča, ki naj bi ga zgradili na okrog 500.000 kv. metrov površine med Domjom in Ricmanji. Gre za nove razlastitve zemlje slovenskih kmetov na omenjenem področju, proti katerim so se prizadeti in vsi tržaški Slovenci že odločno uprli.

Dr. Giro Rachello je izjavil med drugim:

1. da zemljišča, ki jih nameravajo sedaj razlastiti, niso primerna za zgraditev industrijskih objektov zaradi prevelike strmine, kjer se lahko zidajo samo stanovanjske hiše;
2. da bo Ustanova za industrijsko pristanišče zgradila na razlaščenem področju ceste, uredila kanalizacijo, napeljala plin, vodo, električno napeljavo itd.;
3. da bo razlaščeno zemljišče služilo izključno za stavbišča bodočega naselja;
4. da bo Ustanova za industrijsko pristanišče razlaščeno zemljo pustila dosedanjim lastnikom v zakup, dokler ga ne bo ustanova rabila za določene namene;
5. da bo Ustanova po izvršeni razdelitvi razlaščenih zemljišč (parcelaciji) prodajala posamezne parcele posameznim kupcem, in po cenah, v katere bodo vračunali izdatke za izvršena javna dela in razne naprave. Razlaščena zemljišča bo Ustanova za industrijsko pristanišče prodala vsakemu zasebniku, ki bo hotel na tem področju zidati stanovanjsko hišo, čeprav nima nobene zveze z delom v industrijskem pristanišču. (Na ta način bo vodstvo industrijskega pristanišča, ki bo lastnik razlaščenega ozemlja, lahko prodalo zemljo «vsakemu interesentu». Če pa pomislimo, da je Ustanova industrijskega pristanišča v rokah italijanskega kapitala, smo že zdaj upravičeni sumiti, da bodo ta zemljišča prodajali samo svojim ljudem, to je takšnim Italijanom, ki naj bi na tem področju slovenske okolice ustanovili novo italijansko kolonijo);
6. dr. Ciro Rachello je izrecno izjavil, da Ustanova industrijskega pristanišča sama ne namerava zidati stanovanjskih hiš.

Izvršni ravnatelj ni zanikal ugotovitve prizadetih kmetov in drugih, da omenjene razlastitve, glede na stopnjo razvoja industrijskega pristanišča, niso nujne. Skliceval se je le na to, da mora izvajati sklepe Ustanove za industrijsko pristanišče, ki je sklenila, da se omenjena zemljišča razlastijo.

V našem listu smo že večkrat poudarili, da te razlastitve nimajo danes nobene zakonite utemeljitve in tudi ne predstavljajo nujnosti za zidanje tolikih stanovanj za delavce zaposlene v industrijskem pristanišču, kjer danes dela komaj 600 delavcev.

Najbolj važna pa je ugotovitev, da so razlastitve Ustanove za industrijsko pristanišče za zasebno zidanje stanovanj protizakonite. To nam potrjuje člen 3 ukaza št. 66 od 18.4.1953 (Uradni list št. 12 od 1.5.1953), ki pravi, da je namen ustanove ta, «da pospešuje ustanavljanje tehnično opremljenih industrijskih obratov na področju industrijskega pristanišča». V nobenem zakonskem predpisu ni omenjeno, da ima Ustanova za industrijsko pristanišče pravico razlaščati zemljišča za zidanje privatnih stanovanjskih hiš.

Tem manj pa ima ta ustanova pravico razlastiti slovenskim kmetom vrtove in vinograde z namenom, da jih potem proda zasebnikom po cenah, ki jih sama določa.

Še posebno pa je treba preprečiti, da Ustanova industrijskega pristanišča zlorablja zakonske predpise za razlaščevanje slovenske zemlje in za poitalijančevanje slovenske tržaške okolice. Da hoče omenjena ustanova protizakonito razlastiti okrog 500.000 kv. metrov slovenske zemlje med Domjom in Ricmanji, nam potrjuje tudi člen 13 navedenega ukaza, ki pravi, da se lahko proglasijo za javno koristne le oni tereni, ki so potrebni za zgraditev in obratovanje industrijskih objektov, za socialno zaščitne ustanove ter na splošno za dela, ki služijo javni upravi.

Hkrati pa agencija »Astra« poroča, da je ZVU sprejela nekatere predloge demokrščanske Delavske zbornice za zidanje delavskih stanovanj in da «oddelek za finance in gospodarstvo ZVU končuje priprave načrta, ki predvideva zidanje več kot 1000 novih stanovanj, ki naj bi jih sezidali na stanovanjskem področju industrijskega pristanišča. Ta stanovanja bodo zidali po najbolj sodobnih urbanističnih dognanjih in se bodo izogibali gradnji velikih stanovanjskih blokov. Gradnja teh novih stanovanjskih hiš naj bi bila zelo široka, z vrtovi in zelenimi ploskvami. Za izvedbo tega načrta predvidevajo, da bodo dobili denarna sredstva iz sklada ERP. Delavci bodo uživali posebne ugodnosti pri odplačevanju stanovanj in stanovanjske opreme, kar bo hkrati tudi izboljšalo stanje krajevne lesne industrije, ki preživlja težke dneve».

Iz gornjega poročila sledi, da je zemljišče, ki ga namerava razlastiti Ustanova za industrijsko pristanišče med Domjom in Ricmanji, namenjeno gradnji stanovanj po načrtih oddelka za gospodarstvo in finance ZVU. Komu bodo dodelili ta stanovanja, v poročilu ni rečeno. Pravijo samo, da bodo za delavce.

Tiskovni urad ZVU, na katerega smo se obrnili v zvezi s temi vestmi, nam je odgovoril, da je vest «Astre» v glavnem točna. Hkrati pa nam je predstavnik tiskovnega urada povedal, da je Ustanova za industrijsko pristanišče že dobila 100 milijonov lir za nakup razlaščenih zemljišč, da so načrti za zidanje stanovanj na teh razlaščenih zemljiščih šele v proučevanju, da bodo verjetno izvedljivi šele čez kakih 5 let ter da bodo sezidana stanovanja služila delavcem, zaposlenim v obratih industrijskega pristanišča.

Kaj sledi iz vseh teh izjav in poročil?

1. Ponovno je potrjeno, da se izvajanje načrta za razlastitev nadaljuje ne glede na proteste razlaščenih.

2. Razlaščevanje je že nepotrebno, ker sami odgovorni predstavniki ZVU govorijo o petih letih, kar se realno po dosedanjih izkušnjah lahko podaljša na najmanj deset ali pa še več let.

3. Italijanskim oblastnikom se zelo mudi, kar je dokaz, da hočejo pač čim prej spraviti slovenskega človeka ob njegovo zemljo ob obali.

4. Vse to razlaščevanje je protizakonito.

5. Razlaščevanje se vrši s pomočjo denarja, ki izvira iz ameriške pomoči, kar ameriški in angleški predstavniki odobravajo in s tem omogočajo italijanskemu cunjastemu imperializmu raznarodovanje naše obale, kar pomeni v še hujši meri nadaljevati Mussolinijevo kriminalno genocidno fašistično politiko.

Ponavljamo pa še enkrat: tržaški Slovenci nismo bili in tudi ne bomo nasprotovali industrijskemu napredku našega mesta! Še manj pa zidanju delavskih stanovanj! Toda tisto, česar ne moremo in ne bomo nikoli dovolili, pa je nasilno poitalijančevanje naše zemlje ob naši slovenski obali, najmanj pa pod pretvezo napredka industrializacije, ki je v tem primeru zgolj perfidna krinka za raznarodovanje. Šele tedaj, ko bo obstoječa industrija obratovala s polno kapaciteto, ne pa kot je sedaj po zaslugi istih raznarodovalnih oblastnikov zaposlena komaj z 10 do 50 odstotki, šele tedaj bo naš človek mogel verjeti, da gre res za nadaljnjo industrializacijo našega ozemlja.

Klavrni komentarji v Italiji o razgovoru Dulles-Scelba

Scelba zanikuje, da bi z Dullesom razpravljal o točnih načrtih za Trst - Za „Corriere della Sera" je glavni rezultat sestanka „poglobitev prisrčnih odnosov" - Komentarji angleškega tiska o Trstu

(Od našega dopisnika)

RIM, 4. — Italijanski ministrski predsednik Scelba je prišel danes zjutraj na rimsko postajo Termini iz Milana, kjer se je včeraj sestal z ameriškim državnim tajnikom Fosterjem Dullesom. S Scelbo je prispel tudi zunanji minister Piccioni z ostalim spremstvom.

Scelbo so takoj obkrožili novinarji, ki pa so dobili samo dva izmikajoča odgovora. Na prvo vprašanje, ali je Foster Dulles res zagotovil odobritev izrednih kontingentov za italijansko izseljevanje v ZDA, je Scelba samo odgovoril, da so o tem govorili, in dodal: «Storili bodo, kar morejo, da bi nam pomagali».

Drugo vprašanje se je tikalo Trsta, točneje, vesti, ki so jo danes objavili nekateri listi in po kateri sta Scelba in Dulles razpravljala o nekem načrtu za razdelitev STO. Predsednik rimske vlade je na to vprašanje odvrnil: «Vesti o natančnih načrtih glede Trsta je treba imeti za netočne».

O včerajšnjem sestanku se je danes na široko razpisal ves italijanski tisk, katerega komentarji gredo od tolažilnih fraz v vladnih listih do jedke ironije v kominformovski «Unità», ki ve med drugim povedati, da sta Scelba in Dulles pri odhodu iz vile Carminati, kjer je bil razgovor, pozabila vzeti s seboj veleposlanico Claro Luce. Iz vsega pisanja — pa tudi iz Scelbovih današnjih kratkih izjav — je mogoče sklepati, da rimska diplomacija v razgovorih ni dosegla nobenega konkretnega rezultata. Prostor, ki ga pri tem časopisje posveča tržaškemu vprašanju, in ton, s katerim o njem govori, daje sklepati o neki vznemirjenosti.

Milanski «Il Corriere della Sera», ki ima običajno dobre zveze s palačo Chigi, pravi o razgovoru v vili Carminati: «Če vse seštejemo, je treba verjeti, da je glavni rezultat sestanka v poglobitvi tiste prisrčnosti, ki vzvišena nad posebne zadeve, prevladuje v odnosih med Italijo in ZDA». Enake malo konkretne rezultate pripisuje razgovoru tudi turinska «Stampa», ki piše, da je «sestanek Scelba - Dulles imel značaj navezovanja stikov med dvema osebnostima, ki se doslej nista nikoli srečali», in poudarja, da je treba na dogodek «gledati v tej perspektivi».

O tržaškem vprašanju pravi «Il Corriere della Sera», da je treba v sedanjem položaju «čisto posebne interese ne ravno zapustit, pač pa videti iz širše prespektive: s stališča sodelovanja med vsemi svobodnimi narodi»; obenem pa izraža prepričanje, da je bilo Dullesu «odkrito povedano, da to še ne pomeni, da je treba zato potrebne žrtve vedno naprtiti eni sami strani». List nadaljuje, da želita angleška in ameriška vlada najti formulo, ki bi zadovoljila obe strani; ker pa doslej taka formula še ni bila najdena in «ker je Tito brutalno zavrnil celo začasno in nikakor popolno rešitev od 8. oktobra», je «treba misliti, da smo že daleč od rešitve». Sicer pa priznava list, da «Trst logično ni mogla biti prevladujoča tema razgovora v Crenni».

Florentinska «Nazione» sodi, da so o Trstu govorili na dolgo in da «so bile prikazane nekatere ureditve, ki po italijanskem mnenju ne morejo biti slabše kot izjava od 8. oktobra 1953». List dodaja: «Dobro vemo, da bi se mnogi Italijani zadovoljili, če bi se v Italijo vrnil samo Trst z neposredno okolico, drugim pa bi se ta rešitev zdela nepravična, kar bi dejansko tudi bila. Toda če upoštevamo blagodati rešitve tega dramatičnega vprašanja, se nam bo žrtev zdela manjša in po opravljenem računu, razumna».

Milansko glasilo Katoliške akcije «Italia» pa izraža mnenje, da je hotel Dulles sondirati italijansko stališče glede na pogajanja med zahodnimi velesilami in Jugoslavijo o STO. Na žalost, dodaja list, ni bilo mogoče izvedeti, ali gre za ameriško pobudo v tem smislu, in pravi, da se je doslej s tržaškim vprašanjem ukvarjal predvsem Foreign Office, da pa so se vsa ta pogajanja «končala s slovesnimi in neizvedljivimi izjavami». List končuje z vprašanjem, ali ni morda zdaj ameriško državno tajništvo prevzelo pobude, da bi se dosegel sporazum.

Nennijevo glasilo «Avanti» pa izraža mnenje — ki ga je zanikal danes zjutraj tudi Scelba — da je Dulles predložil italijanski vladi načrt o razdelitvi STO, ki da je bil dogovorjen z Jugoslavijo. Najvažnejše določilo tega načrta, pravi «Avanti», bi bila «internacionalizacija južnega dela tržaškega pristanišča».

Obenem opažajo v Rimu, da se je angleški tisk začel spet ukvarjati s tržaškim vprašanjem. Tako so nekako tolažilno vplivale besede angleškega liberalnega lista «Manchester Guardian», da je «Scelba seveda potreben moralne podpore». Londonski «Daily Telegraph» pa piše: «Samo tržaški spor preprečuje Italiji in Jugoslaviji, da si sežeta v roke in izpopolnita obrambno verigo. Toda kompromisa ni mogoče izsiliti, pa če je še tako potreben... Pozabiti pa tudi ne bi smeli, da zahtevamo od Italije, naj se v interesu evropske stabilnosti odpove ozemlju, glede katerega so ji zahodne velesile, res da brez realističnega čuta, vzbujale upanje, da ga bo dobila».

Vse to povezujejo v Rimu s trditvijo v včerajšnjem komentarju poluradne agencije «Ansa», ki je bil presenetljiv samo za nepoučene, da bi namreč Italija bila pripravljena pristati na začasno rešitev tržaškega vprašanja, če bi kazalo, da z dokončno rešitvijo ne bi dobila dovolj. Pri tem nekateri namigujejo, toda brez velikega prepričanja, na izvedbo diktata od 8. oktobra: zdi se, da bi Rim zaenkrat rad dobil vsaj nekaj od tega, kar so mu «brez čuta za realizem» (kot pravi «Daily Telegraph») obljubili. O raznih oblikah te začasne rešitve, pa tudi dokončne ureditve, kroži cela vrsta verzij, vendar ni nobenih elementov, ki bi dovoljevali presojo o njihovi resničnosti.

Za izpolnitev teh komentarjev, poročil in govoric bi dodali še, da je videmski «Messaggero Veneto» objavil «indiskrecije», ki jih je baje dobil neki bivši tržaški partizan v Opatiji od nekega neimenovanega jugoslovanskega ministra, in po katerih je bil baje sporazum o Trstu že sklenjen, vendar z dogovorom, da bo objavljen, ko se bo zdelo italijanski vladi najprimernejše. Po teh trditvah bi Italija dobila skoraj vso cono A, razen Hrvatinov in Bazovice, pa tudi «na področju Sesljana bi se meja približala za 1 km morju»; Jugoslavija bi dobila prosto cono v tržaškem pristanišču, Slovenci pa poseben statut, medtem ko bi Amerika pomagala zgraditi, nekje med Koprom in Piranom, pristanišče z novi Trst».

Kot smo že omenili, je Scelba danes zanikal, da bi bilo govora o točnih načrtih za rešitev tržaškega vprašanja.

A. P.

LONDON, 4. — Danes so javili, da je bila za petek sklicana na Dunaju seja sveta Socialistične internacionale. Razpravljali bodo o položaju v Južnovzhodni Aziji v zvezi z zadnjim razvojem ženevske konference. Zasedanje bo trajalo tri dni in predsedoval mu bo britanski laburist Morgan Phillips.

LANIEL ZAHTEVAL glasovanje o zaupnici

Glasovanje bo jutri in je v zvezi z zahtevo vlade, naj se debata o Indokini odloži na čas po ženevski konferenci

PARIZ, 4. — Francoska vlada je danes po peturni seji sporočila, da odobrava sporazum, ki je bil sklenjen v Ženevi glede konference o Indokini ob udeležbi predstavnikov Hošiminha in pridruženih držav. Poročilo dodaja, da vlada pričakuje nadaljnje korake od nasprotne strani.

Popoldne pa je nadaljevala z delom narodna skupščina in razpravljala o določitvi dneva, ko naj se razpravlja o interpelacijah glede Indokine. Ministrski predsednik Laniel je v kratkem govoru izjavil, da vlada ne misli opustiti nobenega poizkusa, da pride do častnega miru v Indokini, in da hoče hkrati preprečiti, da bi do večje debate o tem prišlo prav v trenutku, ko se v Ženevi išče rešitev za indokitajsko vprašanje.

Dalje je Laniel dejal, da je vlada napravila do sedaj vse mogoče, da pomaga četam, ki se borijo v Indokini. Izjavil je tudi, da uporablja nasprotnik v boju kitajske topniške edinice in da dobiva pomoč z onstran kitajske meje. Glede možnosti rešitve spora je Laniel izjavil, da ni bila dana Hošiminhu nobena pretveza, da bi preprečil uspeh bližnjih pogajanj. Dodal je, da bo prišel dan, ko bo mogoče vse povedati o tej zadevi, danes pa vlada meni, da ne more objaviti nekaterih podrobnosti, zato da jih nasprotnik ne bi izkoristil.

«Francija hoče mir», je dodal Laniel. «Napravila je vse, da pospeši prenehanje sovražnosti in ni nikoli zavrnila možnosti pogajanj s Hošiminhov. Sporočil sem že, na kakšni podlagi sprejemamo razgovore, toda čakamo še na nasprotnikove predloge: sedaj mora Hošiminh napraviti korak, da se to upanje spremeni v stvarnost».

Kar se tiče dela francoske delegacije v Ženevi, je Laniel izjavil, da je za sedaj potrebna rezerviranost, in je pozval skupščino, naj izbere za nadaljevanje debate čas po zaključku konference.

Govorili so zatem poslanci, ki so predložili interpelacije. Radikali so vztrajali, naj se debata začne 14. maja, a Laniel je zahteval, naj se ta odloži na čas po ženevski konferenci, in debata je bila odložena na 22. uro.

Medtem je imela vlada izredno sejo, na kateri je bil Laniel pooblaščen, da postavi vprašanje zaupnice, in to je Laniel tudi storil, ko se je seja skupščine nadaljevala. Pri tem je izjavil, da se bo diskusija začela, ko bo razvoj pogajanj v Ženevi to dopustil. Glasovanje o zaupnici bo v četrtek ob 15. uri.

Francozi zgubili še en položaj pri Dien Bien Fu

HANOI, 4. — Hošiminhove sile so danes zavzele še en utrjen položaj na zahodnem sektorju obrambnega sistema okoli Dien Bien Fu. To je potrdilo tudi francosko poveljstvo v Hanoiu. Napad Hošiminhovih sil se je začel v zgodnjih jutranjih urah z močnim topniškim ognjem, kateremu so sledili napadi v skupinah z ročnimi bombami in na nož. Ob štirih zjutraj je bil položaj zavzet. Ob sedmih zjutraj je general De Castries ukazal protinapad, zato da bi se polastili izgubljenega položaja, ki predstavlja v rokah nasprotnika važno razpoko v francoskem obrambnem sistemu.

Vietminška delegacija prispela v Ženevo

Razpravljanje o Koreji na plenarnih sejah odložili do petka - „New York Times" priznava, da se vse zahodne delegacije ne strinjajo z Dullesom

ŽENEVA, 4. — Danes so na plenarni konferenci sklenili, da bodo razpravljanje o Koreji v plenarnih sejah odložili do petka. V sredo in četrtek bodo delegati skušali razčistiti sporne točke na neuradnih sestankih.

Konec tedna se bodo najbrž začela pogajanja o Indokini, ki bodo torej vzporedna z razgovori o Koreji.

Nocoj je neki francoski predstavnik izjavil, da napredujejo pogajanja glede tehničnih priprav za konferenco o Indokini ugodno. Dvorana, v kateri bo ta konferenca zasedala, je že pripravljena. V njej bo devet miz v krogu, za posamezne delegacije, in deseta za predsednika konference. Nadalje je francoski delegat pojasnil, da bosta najbrž dva predsednika izmenično predsedovala konferenci o Indokini, slično kot predsedujejo trije predsedniki zasedanju korejske politične konference.

Danes zjutraj je prispela z letalom v Ženevo vietminška delegacija, ki jo vodi ministrski podpredsednik in zunanji minister Phamvandong. Na letališču so vietminške delegate sprejeli namestnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Gromiko, kitajski zunanji minister Cuenlaj, severnokorejski zunanji minister Nam Il in drugi, med njimi dva predstavnika Vietminha, ki sta že dalj časa v Švici. Ob prihodu je Phamvandong dal tisku izjavo, v kateri pravi, da je njegova delegacija pripravljena z vsemi silami sodelovati pri mirnem reševanju indokitajskega vprašanja na osnovi priznanja narodnih pravic ljudstva Vietmana, Kambodže in Laosa. Phamvandong, ki ima za sabo buren življenjepis revolucionarja, je sin mandarina, ki je bil načelnik vlade nekdanjega cesarja Duistama; že od leta 1925 spada med bližnje Hošiminhove sodelavce. Bil je tudi minister v Hočiminhovi koalicijski vietnamski vladi pred začetkom državljanske vojne.

V Ženevo je odpotoval tudi veleposlanik Kambodže v ZDA Nog-Kimi, ki bo vodil delegacijo svoje države na konferenci o Indokini.

Današnji «New York Times» priznava obstoj nesoglasij med zahodnimi državami v Ženevi in pravi, da je namen sovjetske in kitajske delegacije, odkriti in povečati te šibke točke v zahodni fronti. Vendar, poudarja list, se ta nasprotja «omejujejo na značaj ukrepov med ženevsko konferenco», medtem ko bi zahodne države, če v Ženevi ne bi bil dosežen sporazum, «solidarno nastopile po že določenem programu», ki predvideva sistem kolektivne varnosti za južnovzhodno Azijo in Pacifik. Foster Dulles, pravi list, «si še nadalje prizadeva za to rešitev, čeprav se zaveda da bo potreben čas za njeno uresničenje».

Demokratični senator Knowland pa je izjavil, da po njegovem Dullesov nastop v Ženevi ni pomenil neuspeha, temveč da je bil «zelo uspešen, ker je pokazal, na katere zaveznike lahko ZDA računajo». Knowland je še obtožil Francijo in Anglijo, da se pripravljata «na pogajanja za novo Monakovo» in da «popuščata komunističnemu pritisku», in dejal, da bo podprl Eisenhowerja, če bi predlagal, naj se ameriške čete pošljejo v Indokino.

Senator Ralph Flanders, član senatne komisije za oborožene sile, pa je po razgovoru z Eisenhowerjem izjavil, da ZDA ne bodo podvzele vojaških operacij v Indokini, če ne bodo pri tem imele podpore ljudstva tega področja. Flanders je dejal, da je izrazil predsedniku prepričanje, da ZDA same ne bi smele podvzeti nobene akcije v Indokini in da se pri tem strinja s to tezo. Zatrdil je tudi, da Eisenhower nima namena zahtevati od kongresa, naj se ameriške čete pošljejo v Indokino.

WASHINGTON, 4. — Ameriški državni tajnik Dulles je danes prispel na washingtonsko letališče, kjer so ga sprejeli podpredsednik Nixon in druge osebnosti. Jutri ga bo sprejel Eisenhower, kateremu bo poročal o prvi fazi ženevske konference, pozneje pa se bo sestal z voditelji kongresa, katerim bo poročal o istem vprašanju.

Zaradi eksplozije v rudniku 14 rudarjev mrtvih in 28 pogrešanih

V rudniku lignita Ribolla v pokrajini Grossetto je eksplodiral jamski plin iz še neznanih vzrokov - Delo reševalnih skupin je trajalo ves dan in se je nadaljevalo vso noč - Ni še znano dokončno število žrtev

GROSSETTO, 4. — Danes zjutraj se je dogodila v rudniku Ribolla, ki je last družbe «Montecatini», huda nesreča. Iz še neznanih vzrokov je v enem izmed rovov ob 8.30 eksplodiral jamski plin. V podzemskih rovih je ostalo zasutih večje število rudarjev. Ni še ugotovljeno, koliko rudarjev je bilo v rovih v trenutku nesreče. Ravnateljstvo družbe «Montecatini» je pozneje javilo, da vzroki nesreče še niso ugotovljeni in da reševalno akcijo, ki je takoj začela, zelo ovira naravni sestav rudnika kjer se usipajo posamezne plasti lignita in onemogočajo delo reševalnih skupin.

Zvečer je neki predstavnik družbe dal sledeča pojasnila: Rudarski bazen na področju Grossetta sestavlja pet rudnikov. Nesreča se je dogodila v rudniku Ribolla, kjer kopljejo lignit. Rudnik je razdeljen na več rovov in eksplozija je nastala v rovu štev. 8, ki se imenuje «Camorra». V rudniškem kompleksu Ribolla dela normalno v treh izmenah okoli 1.500 delavcev. V rovu «Camorra» dela normalno 70-80 delavcev. Ker ima rudnik dva izhoda, ni mogoče točno vedeti, koliko delavcev je postalo žrtev nesreče. Če bi bila izmena popolna, bi šlo za 70 do 80 delavcev, toda do sedaj niso še znani točni podatki. V rovu «Camorra» so rudarji delali v globini 260 m.

Takoj po eksploziji so na kraj nesreče prišli predstavniki oblasti in tudi minister za delo Vigorelli. Tehniki družbe Montecatini so na kraj nesreče prišli z vsemi prevoznimi in sanitarnimi sredstvi in takoj se je začelo delo reševalnih skupin.

Okoli 18,30 so javili, da so do takrat potegnili iz rovov trupla 12 mrtvih rudarjev, šest ranjenih pa so odpeljali v bolnišnico. Od teh je den pozneje umrl, proti večeru pa še eden. Delo reševalnih skupin se nadaljuje tudi ponoči ob svetlobi bakel.

Ob 22. uri je bilo stanje sledeče: 14 mrtvih, 4 ranjeni v bolnišnici, 5 ranjenih, ki so jih poslali domov, 7 zastrupljenih, ki so jih tudi poslali domov, in 24 do 28 rudarjev, ki so še zasuti v rovu. Delo reševalnih skupin se bo nadaljevalo vso noč.

V znak žalovanja so v vsem bazenu ustavili delo.

Razen že omenjenih 14 mrtvih in štirih ranjenih pogrešajo še dve skupini rudarjev (približno 30-35 mož) in dvomijo, da jih bodo lahko še rešili. Ti dve skupini sta bili v krilih, ki jih je na obeh straneh rovov «Camorra» in «Raffo» zasulo. Medtem ko se je v omenjena dva rova posrečilo pošiljati zrak, ni bilo mogoče to storiti za stranska krila, ki jih je zasulo.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bila leta 1945 v Ajdovščini sestavljena prva narodna vlada Slovenije.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sreda 5. maja
Irenej, Desirad
Sonce vzide ob 4.48 in zatone ob 19.16. Dolžina dneva 14.28. Luna vzide ob 6.25 in zatone ob 22.53.
JUTRI, četrtek 6. maja
Janez, Zdemir

Resnični nauk prvomajskih proslav

Prvi maj je za nami in sedaj lahko že napravimo nekak obračun proslav ter potegnemo iz njihovega poteka tudi določene zaključke. Pri tem ni naš namen, da bi z lekarniško tehtnico tehtali udeležbo na raznih proslavah ter dlakocepili z večjimi ali manjšimi številkami, ki se dajo napihovati ali krčiti. Vse to ni bistveno za praznovanje tega velikega delavskega praznika, čeprav smo videli, da je dalo kominformovsko časopisje glavni poudarek prav številkam in da je s prikrojenimi slikami skušalo dokazati, da je bila recimo na stadionu «Prvi maj» popolna praznina.

Kakor druga leta je bila tudi letos za prvomajsko proslavo bistvena razcepljenost delavstva, ki je na raznih krajih praznovalo svoj praznik. Iz tega pa je izvirala tudi velika pasivnost delavstva, ki se je vsaj polovica popolnoma vzdržala vsakih proslav, čeprav ima prvi maj v Trstu stare in globoke tradicije. «L'Unità» in «Lavoratore» lahko nategujeta številke kakor hočeta, lahko objavljata še tako spretne fotomontaže, velike praznine, ki je nastala v borbenih delavskih vrstah v glavnem zaradi sektaške politike kominformovskih sindikatov, ne moreta prikriti, ker je jasno vidna vsem delavcem.

Razcepljenost delavstva ni mogla nikoli biti spodbudna niti za praznovanja delavskih praznikov, kaj šele za borbo. Tržaško delavstvo je letos zaradi hude gospodarske krize, posebno pa zaradi krize ladjedelniške industrije še izredno čutilo potrebo po enotnem nastopu. To težnjo in željo vsega delavstva je tolmačil iniciativni odbor za enotno proslavo prvega maja, ki pa je zaman pozval vse sindikalne organizacije in tovarniške odbore na enoten nastop. Posledice takega ravnanja vodstev ES in Delavske zbornice niso mogle izostati in so se otipljivo pokazale prav 1. maja. Rekli smo že, da ni važno, ali je bilo nekaj sto delavcev več ali manj na kakem zborovanju. Tudi če bi se jih zbralo desettisoč, (kar se pa ni niti zdaleč zgodilo), bi bilo še vedno malo. Če bi prišlo do enotnega nastopa vsaj na dan 1. maja, bi se delavci lahko zopet zbrali na Velikem trgu ter bi ga lahko napolnili. Tako pa so mnogi delavci malodušni in se ne zmenijo niti za sindikalno delovanje niti za proslave.

Govorniki Enotnih sindikatov so sicer zopet govorili o enotnosti, toda to so le besede, kajti delavci dobro vedo, kaj vodstvo teh sindikatov pod besedo enotnost pojmuje. Za to vodstvo pomeni enotnost samo popolno podreditev. Omenjeni tisk skuša dokazati, da je bilo praznovanje prvega maja tudi dokaz velike moči delavstva in sindikalnega gibanja sploh. Toda moč se ne meri po votlih besedah niti po geslih in demagogiji. Ta moč se meri po uspehih. Enotni sindikati naj bi bili močni, toda doslej jim ni uspelo spraviti v ladjedelnico niti suspendiranih delavcev, kaj šele, da bi s svojim pritiskom prisilili oblasti, da bi ladjedelnicam zagotovile dovolj naročil. Ravno akcija glede suspendiranih delavcev, ki bi bila za sindikate najboljši izpit, je popolnoma propadla in zaspala, kar je poleg razcepljenosti še nov vzrok, zakaj je ob praznovanju prvega maja stal tako velik del proletariata ob strani.

Delavstvo je namreč že sito demagogije in hoče dejanj in dejstev. Teh pa vodstvo ES, da o vodstvu Delavske zbornice niti ne govorimo, ni moglo prav nič pokazati. Prav zato velja za vse kominformovsko pisanje o 1. maju in za vse poveličevanje pač slovenski pregovor, ki pravi, «da vsak berač svojo malho hvali», pa naj je še tako prazna. Ker pa že govore tudi o naukih 1. maja, moramo ugotoviti, da je prav ta prvi maj pokazal, da je skrajni čas, da pride do enotnosti vsega delavstva, sicer bo popolnoma prepuščeno na milost in nemilost raznim delodajalcem, ki že sedaj samovoljno sprejemajo usodne odločitve, kakor je bila na primer suspenzija nad tisoč delavcev CRDA.

jo razvoju in napredku vinogradništva. Vsi so poudarjali, da bi tudi pri nas morali začeti misliti na tipiziranje vin, da bi bili lahko kos tuji konkurenci in bi lahko tudi računali na možnost izvoza domače kapljice na trge v tujini. Seveda bi morale v tem pogledu pomagati našim vinogradnikom pristojne oblasti, jim omogočiti, da bi dobili primerne podlage, da bi zboljšali svoje kleti in priprave za kletarstvo. Prav tako je marsikdo omenil, kako bi bilo koristno, da bi vinogradniki ustanovili svoje vinarske zadruge. Prav bi bilo, da bi naši vinogradniki o tem dobro premislili in se lotili dela v tem smislu. Kdor je obiskal razstavo je lahko videl marsikaj in se je lahko na lastne oči prepričal, da naše vinogradništvo ni še na taki višini, da bi lahko kljubovalo trdim časom, ki se nam obetajo z naraščajočo splošno krizo. Naše vino je izvrstno, tla za vinogradništvo najbolj primerna, odvisno pa je predvsem od naših vinogradnikov, če se bodo znali uveljaviti.

Zakaj ni Kmetijsko nadzorništvo, ki ob vsaki priliki organizira izlete v Italijo, organiziralo izlet kmetov na razstavo jugoslovanskih vin v Ljubljani? Izlet na tako zanimivo in poučno razstavo bi bil zelo koristen in umesten.

Vpisovanje otrok za kolonije v Sloveniji

Opozarjamo starše na vpisovanje otrok v starosti od 6. do 14. leta v otroške kolonije v Sloveniji. Zaradi čim boljše organizacije letošnjih kolonij in ker je število mest omejeno, pozivamo starše, da z vpisom pohitijo. Vpisovanje vsak dan med 9. in 12. uro na sedežu Podpornega društva v Ul. R. Manna št. 29. kjer lahko dobite tudi vsa natančnejša pojasnila.

PODPORNO DRUSTVO ZA STO
odsek za počitniške kolonije

Seznam pristojbin lekarnarjev in zdravnikov

Županstvo sporoča, da so od 4. do 8. maja vsak dan od 9. do 12. ure pri IV. odseku za davke in pristojbine v občinski palači, Ul. Rettori 2-III. na vpogled seznami prispevkov, ki jih dolgujejo lekarnarji, vpisani v Zbornici lekarnarjev (Albo). Pristojbino bodo morali lekarnarji plačati v enem semem obroku, in sicer 10. junija.

Prav tako bo te dni na vpogled seznam prispevkov, ki jih morajo plačati zdravniki, vpisani v Zdravniško zbornico.

Tržaški kmetovalci na razstavi vin v Ljubljani

Izleta na razstavo jugoslovanskih vin v Ljubljani, ki ga je v nedeljo organizirala za svoje člane Kmečka zveza, se je udeležilo nad sto kmetov iz Bazovice, Proseka, Doline, Plavij, Sv. Križa, Lonjerja in iz tržaške okolice. Vsi so bili zelo zadovoljni, ker so na razstavi videli marsikaj zanimivega in poučnega. Pokusili so razna vina, od primorskih in štajerskih do dalmatinskih in srbskih ter si z velikim zanimanjem ogledali razne stroje in naprave za napredno vinogradništvo in kletarstvo.

Ob povratku je bil v avtobusih pogovor največ okoli razstave, strojev, kakovosti raznih vin in o skrbi, ki jo oblasti v Jugoslaviji posveča-

PREDLOGI ZA JAVNA DELA V DRUGEM ŠESTMESEČJU

Za 35.800.000 lir javnih del predlaga repentaborska občina

14. gospodarski načrt predvideva med drugim 7 milijonov lir za gradnjo ljudske hiše na Ferneličih, 1,500.000 lir za opremo javnega kopališča ter 12 milijonov lir za ureditev poti proti zgoniški občini

Zvedeli smo, da je tudi repentaborska občina izdelala osnutek 14. gospod. načrta za drugo šestmesečje tega leta in ga poslala v odobritev pristojnim oblastem. Načrt obsega razna gradbena in cestna dela v skupni vrednosti 35 milijonov 800.000 lir, ki so bila zapopadena že v prejšnjih gospodarskih načrtih, a so zaradi vedno hujšega rezanja kreditov doslej izpadla.

Med gradbenimi deli je na prvem mestu postavka o vzdrževanju občinskih poslopij, ki terjajo nujnega popravila in so zato zanje predvideli 2 milijona lir izdatkov. Ker kopališče v Velikem Repnu vidno raste in bo kmalu pokrito, letos pa dokončano, so v gospodarskem načrtu predvideli 1,500.000 lir izdatkov za notranjo opremo, predvsem dvorane, ki bo na razpolago mladini v večernih urah. Zaradi opazk domačinov in številnih turistov, ki posečajo Repentabor so vnesli tudi 600.000 lir za postavitev nove ure v repentaborsko cerkev, ki je že več let pokvarjena in se ne da popraviti. Nadalje predvidevajo pol milijona lir stroškov za popravilo zidu ob pokopališču, ki je že močno nagnjen in obstaja nevarnost, da se zruši.

Največji strošek med gradbenimi deli pa je predviden za zidavo nove ljudske hiše na Ferneličih. Tam je namreč več družin še sedaj brez stanovanja in so zaradi tega že večkrat naprosili Ustanovo za gradnjo ljudskih hiš, da bi sezidali eno šeststanovanjsko hišo, ki bi veljala 7 milijonov lir. Baje gre le za vprašanje zemljišča, ki ga mora občina kupiti, potem pa bi začeli z gradnjo.

V načrtu je še predlog za zgraditev štirih avtobusnih čakalnic iz cementa, zgraditev javnega stranišča na Repentaboru ki bi ga napravili delavci pod okriljem SELAD ter nabava cevi, ki bi jih napeljali od glavnega voda proti hišam, ki so še danes brez vode. Za ta dela oz. nabave predvidevajo 3.100.000 lir stroškov.

Med cestnimi deli so največja tista, ki bi jih terjala ureditev in razširitev poti, ki vodi iz Velikega Repna proti meji z zgoniško občino. Del te poti je bil že urejen, za dokončanje pa bi potrebovali še 12 milijonov. V Velikem Repnu bi bilo treba še dokončati asfaltiranje, za kar bi porabili približno 1 milijon lir.

V gospodarskem načrtu je še postavka v višini 3 milijonov lir za popravilo obeh cest, ki vodita k repentaborski cerkvi. Zaradi tankov sta bili obe poškodovani in bi bilo treba na več mestih napraviti nove podporne zidove. Končno predvideva načrt še 2 milijona lir za redno vzdrževanje občinskih cest ter 500.000 lir za popravilo obcestnih zidov.

Obvestilo pomorščakom bivše avstroogr. mornarice

Odbor bivših avstroogrskih pomorščakov poziva vse pomorščake, ki jim niso bila za pokojnino priznana leta plovbe na trgovskih ladjah bivše avstroogrske mornarice ali na rekviriranih, militariziranih ali vojnih ladjah za časa prve svetovne vojne, naj se zglase na sedežu odbora v prostorih Razrednih sindikatov v Ul. sv. Frančiška 20-I. ter naj prinesejo s seboj naslednje podatke:

1. Če so že upokojeni: številko pokojninske knjižice Zavoda za socialno pomorsko zavarovanje ali Zavoda za socialno zavarovanje (INPS) ali pa po možnosti obe številki.

2. Upokojeni in neupokojeni pomorščaki: podatke o tem, koliko časa so pluli na ladjah bivše avstroogrske trgovske mornarice ter koliko časa so bili v službi pri avstroogrski vojni mornarici.

Prizadeti se obveščajo, da za sedaj ni nujno, da te podatke pismeno potrdijo pristaniško poveljstvo ali vojaški uradi, marveč zadostuje matrikularna knjižica ali kak drug dokument, iz katerega je razvidna celotna doba plovbe na trgovskih ladjah bivše avstroogrske mornarice ter izjava po spominu za dobo službovanja v vojni mornarici ali za vojno mornarico med avgustom 1914 in novembrom 1918.

Natečaj za poštne uslužbence

Uprava pošt razpisuje natečaj za 240 mest 11 stopnje skupine B, za 40 mest za pomožne geometre 11. stopnje skupine B, za 100 mest za pomožne industrijske izvedence 11. stopnje skupine B za osebe, ki imajo ustrezno šolsko izobrazbo ter natečaj s samimi izpiti za 800 mest 13. stopnje skupine C. Podrobnejše informacije daje poštna uprava v Trstu.

S SEJE PODPORNEGA DRUŠTVA ZA STO

Začelo se je vpisovanje otrok za kolonije v Sloveniji

Letos dve izmeni - Za vsakih 15 otrok bo skrbel en vzgojitelj - Sprejemajo se otroci od 6. do 14. leta starosti

Včeraj popoldne je bila na sedežu v Ul. R. Manna 29 seja tajništva Podpornega društva za STO, kateri so prisostvovali tudi zastopniki oz. zastopnice posameznih mestnih okrajev. Glavna točka dnevnega reda je zavzemala diskusijo o organizaciji letošnjih kolonij, o čemer sta najprej poročala tovariša dr. Danev in Pregarc.

Kot smo v enem izmed naših prejšnjih člankov že poročali, bo letos letovalo v Sloveniji okoli 600 otrok iz Trsta in okolice. Kolonije bodo v najlepših predelih Gorenjske, pri čemer so upoštevali predvsem klimatske razmere in lepoto kraja. Letos bodo kolonije razdeljene na dve izmeni, in sicer tako, da bo prva skupina otrok odpotovala 1. junija, druga pa 26. junija. To pomeni, da bodo otroci letovali po tri tedne. Uvedba dveh izmen bo brezdvoma koristila mnogim otrokom, predvsem onim, ki bi se zaradi morebitnih izpitov ali podobnih zadržkov ne mogli vključiti v prvo izmeno. Novost je tudi v tem, da bodo letos sprejemali otroke od 6. do 14. leta starosti, medtem ko je bila v prejšnjih letih starostna doba omejena na 12 let.

Nekatere tovarišice so izrazile željo, da bi bili otroci posameznih okrajev vključeni skupaj v eno izmed določenih kolonij. To se bo pri letošnji organizaciji vsekakor upoštevalo, vendar bodo pri tem pazili, da bodo mlajši otroci zase, starejši pa tudi. Letos bodo odpadli tudi vodiči, namesto njih pa bodo za nadzorstvo otrok postavljeni vzgojitelji, in sicer iz vrst učiteljev, profesorjev, absolventov pedagoških šol itd. Določeno je tudi, da bo vsakih 15 otrok nadzoroval po en vzgojitelj. Jasno je, da bo za kuhinjo skrbela domačinka iz Trsta, tako da bo otrokom postreženo s hrano, ki so je vajeni doma.

Omenimo naj še, da bodo za fante in dekleta od 14. do 18. leta letos organizirana taborjenja pod okriljem taborniške organizacije.

Prisotni so še predlagali, naj se po okrajih ustanovijo odbori za pripravo letošnjih kolonij, ki bodo poskrbeli za propagando in vpis otrok v kolonije. Ker pa je nujno, da se z vpisovanjem takoj prične, predvsem zaradi boljše organizacije in ker je treba čim prej zvedeti za točno število otrok, so z današnjim dnem pričeli vpisovati na sedežu Podpornega društva v Ul. R. Manna 29, in sicer med 9. in 12. uro.

Ni treba še posebej poudarjati prednosti, ki jih imajo kolonije v Sloveniji pred onimi, ki jih organizirajo druge ustanove. Zato le priporočamo vsem staršem, da se takoj odločijo in vpišejo svoje otroke v kolonije Podpornega društva, ki so po dosedanjih izkušnjah pokazale nadsve zadovoljive in vsestranske uspehe.

KOMINFORMISTIČNI DOLINSKI ŽUPAN PRED OKRAJNIM SODIŠČEM

Lovriha se mora zagovarjati zaradi napada na tov. Samčevo

Lovriha si hoče z zanikanjem surovega napada na slabotno žensko in s političnimi izjavami proti «titinom» pridobiti naklonjenost sodišča

Dolinski župan Lovriha je končno le prišel na zatožno klop ker je v nedeljo 8. novembra lani s pestjo in brcami povzročil tov. Dori Samčevi telesne poškodbe, ki so se ji pozdravile šele po 12 ali 15-dnevni negi. Obtoženi Lovriha je seveda vse zanikal in da bi sebe prikazal kot žrtev, prišel na dan s tipično iredentistično izjavo. «Tu v Trstu niti ne vedo» je dejal ne da bi ga kdo kaj vprašal «pod kakšnim terorjem titinov živimo mi v okolici». Dobro zavedajoč se, da je ta izjava kakor tudi zanikanje dejanja kaj slab obrambni argument v primeri s točnimi izjavami Samčeve, je hotel napadalko celo prikazati kot strašno žensko, ki ne išče samo prepira, pač pa celo grozi prići, češ naj govore vse, če hoče ostati še živa, kadar bi prišla jugoslovanska armada v Trst. To naj bi Samčeva rekla Rihardu Kermacu, ki je včeraj pričal. Sodnik — Odgovarja to resnici?

Odv. Kukanja, ki zastopa interese Samčeve — Lahko bi se temu vprašanju, kakor mi dovoljuje zakon, uprl. Toda tega nočem in dovolim, da se priči postavi to vprašanje in želim tudi, da priča nanj odgovori.

Kermac — Delno je res, toda Samčeva mi je rekla naj govorim kar sem videl, vključno seveda Lovrihove udarce. Rekel pa sem ji takoj, da bom povedal to kar sem videl in jo opozoril, da udarcev nisem videl.

Ta odgovor je precej razburil odvetnika obrambe, ki je skočil pokonci in zahteval, da se še enkrat zasliši Lovrihova žena in tašča, katerima je Kermac obrazložil dogodek. Kakor se vidi, je obramba pričakovala kaj drugačen odgovor. Odvetnikovi zahtevi se je uprl tožilec, nakar je odv. Kukanja izjavil, da se strinja s tožilcem in predlaga Lovrihovemu zagovorniku, da vloži prijavo proti Kermacu, če je seveda prepričan v trditve članov obtoženčeve družine zaradi lažnega pričevanja. Sodišče je zagovornikov predlog seveda zavrnilo.

Rekli smo že v začetku, da je bila Samčeva izredno natančna v svojih izjavah. Pojasnila je, da je tistega dne stopila na dvorišče Lovrihovega tasta in tašče in slednji, ki je prala, izjavila, da ji je žal, da so ji neznanci dan prej s kamenjem razbili nekaj šip v stanovanju. Tašča, Marija Praselj por. Kocjančič, pa jo je nahrulila češ naj izgine. Samčeva se je hotela pogovoriti, toda zaman, kajti ženska, kateri sta se pridružila mož in hči, ji ni pustila do besede. Končno je iz hiše, kjer je bril in strigel nekatere ljudi, preklinjajoč pridrvel Lovriha, ki jo je nato s surovim udarcem v prsi porinil in ji velel naj izgine. Pri tem jo je tudi brcnil. Ko se je obrnila, je nadaljevala Samčeva, pa je začutila drugo brco. Tedaj je izgubila potrpljenje in jim je zakričala: «Če vam do sedaj nisem naredila nič slabega, vam bom pa zdaj. Za te udarce mi boste še plačali». Zadevo je nato prijavila policiji in obenem vložila proti napadalcu tožbo.

Kakor že Lovriha, tako so tudi njegovi sorodniki in sicer tast, tašča in žena zanikali te navedbe. Med njimi je bilo sicer precej nesoglasij, kajti medtem ko je eden trdil, da je obtoženec prijel Samčevo za roko, je drugi zanikal in obratno. Dva vaščana, Ivan Vodopivec in Rihard Kermac pa sta pojasnila, da je Lovriha resnično Samčevo prijel za roko in jo porinil. Več nista videla in zato nista mogla pojasniti nadaljnjega razvoja. Žal pa je zaradi bolezni manjkala očividka in sicer Pangerčeva, ki stanuje nasproti Lovrihovega stanovanja, vendar so njeno izjavo, dano na policiji, prečitali v dvorani. Ta je jasno izpovedala, da je Lovriha surovo pahnil Samčevo in jo nato še brcnil. Ko se je zatekla v njeno hišo, kamor je prinašala «Primorski dnevnik», je Samčeva opazila rane in praske. Izjavila ji je, da gre na policijo, kar je tudi storila.

Zanimivo je, da je hotel Lovriha v svojo obrambo prečitati «Primorski dnevnik», kar mu sodnik ni dovolil, ker članek ni v nobeni zvezi z razpravo. Vrhutega pa je obtoženec izjavil ob neki priliki med zaslišvanjem, da ga je Samčeva, s tem da je prenašala v aktovki «Primorski dnevnik» izzivala. Torej za «demokratičnega župana» je razdeljevanje «Primorskega dnevnika» rednim naročnikom provokacija. Morda se bo s temi izjavami pridobil simpatije pri iredentistih ali pri oblasteh (njegov zagovornik je celo izjavil, «da je bil dvakrat izvoljen za župana in da kakor kaže «gode della fiducia dell'autorità»), nikakor pa se ne bo mogel, če je seveda zakon za vse enak, s političnimi argumenti rešiti obtožbe. Čim več se bo govorilo na sodišču tem jasnejša bo slika obtoženega župana.

Razpravo je sodnik odložil do nadaljnjega, ker bodo prihodnji torek zaslišali na domu bolno Pangerčevo. To pa na zahtevo odv. Kukanje, kajti zaslišanje edine priče, ki je vse videla in slišala, je nad vse važno.

Aretacija skupine avtomobilskih tatov

Ker je zadnje čase izginilo v našem mestu več avtomobilov, je kriminalistični preiskovalni oddelek zacel zasledovati in oprezovati nekatere osebe, ki so se že prekršile zaradi tatvin avtomobilov. Tako so prišli na sled organizirani skupini, katere glavni organizator je bil 43-letni Giacomo Bottali iz Ul. Revoltella, ostali člani pa 28-letni Carlo Cibic iz Ul. Media, 32-letni Antonio Martini od Sv. Sobote in 42-letni prevoznik Dino Redivo iz Ul. Molin a Vento. Ti so avtomobile kradli, jih razstavljali in posamezne dele prodajali. V tej zvezi je policija aretirala še starinarja Oresta Morselija iz Larga Baiamonti lastnika garaže v Ul. della Guardia Giorgia Zorzeta in Martinijevo sestrično Giuseppino Lubiano, vendar je vse tri izpustila na začasno svobodo. Preiskava še traja.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROKE: risar Luciano Becher in gospodinja Ana Mahnič, mehanik Luigi Cozzarin in gospodinja Anna Maria Gava; inženir Giuseppe Lucchi in uradnica Antonia Faraguna; uradnik Bruno Bonutto in gospodinja Ada Severi; narednik ameriške vojske E. Jesse Hurst in šivilja Bruna Sanzin; barist Claudio Batttistelli in prodajalka Teresina Serrani; mehanik Giuseppe Pavone in gospodinja Mariagrazia Vuslo; uradnik Benedetto Aceste in uradnica Albina Zuccoli.

UMRLI SO: 75-letna Emilia Pisson por. Cozzi; 75-letni Antonio Valli; 53-letni Francesco Abrami; 50-letna Maria Pregarc por. Filippi; 85-letna Emilia Tonut vd. Rade; 45-letna Armida Brainich por. Cossi; 63-letni Rodolfo Nesladek; 57-letna Giuseppina Scoffi; 86-letna Antonia Placer; 80-letni Ernesto Skorjanc.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: iz Ravenne prazna ital. ladja «Mantova», iz Benetk s 140 t raznega blaga in 3 potniki amer. ladja «Howell Likes», iz Aleksandrije z 2362 t raznega blaga in 3 potniki jug. ladja «Sarajevo», iz Norfolka z 9670 t premoga ital. ladja «Airona», iz Canee z 28 t vina ital. ladja «Bacco», z Reke z 9 potniki jug. ladja «Bakar».

ODHODI: proti Ravenni s 350 t olja ital. ladja «Mantova», proti Reki s 519 t raznega blaga in 2 potnikoma amer. ladja «Howell Likes».

VREME VCERAJ

Najvišja temperatura 16.5, najnižja 10.9, ob 17. uri 13.6, zračni tlak 1009,2 stalen, veter 7 km vzhodnik, vlaga 62 odstot., padavine 4,3 mm, nebo 5/10 oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 13.8 stopinje.

NOCNA SLUZBA LEKARN:

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg della Libertà 6; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

KRITIKE IN POROČILA

Prodoren uspeh «Vesne» na Opčinah

Sinoči so bile v kinu na Opčinah prve tri predstave slovenske filmske komedije «Vesna» na Tržaškem. Dvorana je bila med vsemi predstavami nabito polna gledalcev, posebno pa po 20. uri, ko je pred njo stala dolga vrsta najrazličnejših motornih vozil, s katerimi so prišli k predstavi poleg domačinov tudi mnogi gledalci iz Trsta, iz vseh bližnjih vasi ter celo z Brega. Vesna je bila, kot v vsej Sloveniji in Jugoslaviji, tudi včeraj na Opčinah zelo dobro sprejeta. Posamezni prizori so izvabljali salve smeha, drugi zanimanje, tretji napeto pričakovanje. In ko so gledalci zapuščali dvorano, so odhajali zadovoljni in veseli, poleg tega pa tudi ponosni na uspeh mlade slovenske kinematografije, ki se vedno bolj uveljavlja v svetu.

Po tem kar smo včeraj videli na Opčinah, lahko mirne duše zapišemo, da bo vsa slovenska tržaška javnost film «Vesna» nadvse prisrčno sprejela.

Osvobodilna fronta

Tajništvo OF dolinskega okraja vabi vse člane širšega okrajnega odbora na sestanek, ki bo v petek 7. t. m. ob 20. uri na sedežu v Dolini. Prosimo za točnost.
Tajništvo

Ljudska prosveta

Tajništvo Zveze prosvetnih delavcev sklicuje za danes 5. maja ob 18. uri redno odborovo sejo. Prosimo za točnost.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes običajni sestanek samo od 18. do 20. ure. Seja upravnega odbora odpade in se bo vršila kakor običajno prihodnji teden.

Občni zbor Kmetijskega konzorcija

Kmetijski konzorcij v Trstu sklicuje redni občni zbor svojih članov, ki bo 16. maja t. ll ob 9. uri oz. ob 10 (če bo potrebno drugo sklicanje) na tržaški trgovski zbornici v Ul. della Borsa 2.
Predsednik
dr. Leone Brunner

Šofer stisnjen med tovornik in prikolico

Ob 8. uri so pripeljali v bolnišnico, kjer so ga pridržali na I. kirurškem oddelku, 40-letnega šoferja Domenica Melandrija iz Bologne, kateremu so zdravniki ugotovili zlom reber in praske na licu. Mož, ki bo okreval v 30 dneh, je pojasnil, da je hotel priklopiti prikolico k tovorniku, ko se je vozilo premaknilo in ga stisnilo k drugemu delu tovornika.

Prsti v stroju

Med čiščenjem stroja za mletje mesa v neki mesnici Ulici Genova se je 15-letni pomočnik Vittorio Comisso iz Ul. Scussa nehote dotaknil električnega stikala in s tem spravil stroj v tek. Smola je hotela, da je držal prste v bližini rezil, ki so mu skoraj popolnoma odrezale prst

GLASBENA MATICA TRST

Danes 5. maja 1954
ob 20.30 uri
v AVDITORIJU

Večer slovenske narodne in vedre glasbe ter narodnih plesov

Spored:

1. Gorenjski plesi (Tuhinjska šuštarska, Mrzulin, Koutre šivajo, Potrkana, Žaklji, Metva - Izvaja folklorna skupina «France Marolt»); 2. Venček slovenskih narodnih (Vaški kvintet in narodni duet); 3. Dve Rezijanki (Folklorna skupina «F. Marolt»); 4. Venček slovenskih narodnih (kvintet in duet); 5. Balet iz opere «Ero iz onega sveta» (Plesna skupina z Opčin).

Odmor.

6. Slovenska vedra glasba (Zabavni orkester radia Ljubljana s solisti, dirigent B. Adamič); 7. Ježkov humor (Fran Milčinski); 8. Slovenska vedra glasba.

Vabila so na razpolago v Ul. Roma 15 (SHPZ) od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

PROSVETNO DRUSTVO V BARKOVLJAH

priredi
v petek 7. maja 1954
v dvorani AVDITORIJA

koncert

Sodelujejo: sopranistka **Maruška Patik-Smrkoljeva** in baritonist **Samo Smrkolj**, člana ljubljanske Opere ter harfistka **Jelica Pertot-Portograndijeva**, profesorica glasbene akademije v Ljubljani. Na klavirju spremlja **Marijan Vodopivec.**

Vstopnice po **150 lir** dobite na sedežu SHPZ, Ul. Roma št. 15/II. od 10. do 12. ter od 17. do 19. ure.

GLASBENA MATICA TRST

Šola Glasbene Matice priredi javno produkcijo svojih gojencev
v petek 7. maja ob 20.30 v kino dvorani v Skednju

Nastopijo gojenci na klavir, violino in harmoniko, harmonikarski zbor in šolski orkester.

Prijatelji naše mladine vljudno vabljeni.

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Valjavec in Gavarič obsojena vsak na pet let zaporne kazni

Sodišče je upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine, vendar ju je spoznalo za kriva vseh obtoženih dejanj, predvsem namernega poskusa uboja Cizmiča

Ivan Valjavec in Ljubomir Gavarič sta kriva obtoženih dejanj, to je sodelovanja pri poskusnem uboju Stefana Cizmiča, posesti orožja in Valjavec še posebej ilegalnega vstopa na naše ozemlje. Do tega zaključka je prišel včeraj zjutraj predsednik zavezniškega vojaškega sodišča mr. Curry. Po mnenju predsednika je zadeva povsem jasna. Oba sta odšla v Cizmičevo stanovanje, vprašala najprej za dolarje in nato šele za neki seznam. Gavarič se vse dokler ni padel strel, ni dvignil s svojega mesta. Dejstvo pa je, da se samokres ne bi sprožil, če ne bi nekdo pritisnil na petelina. Kakršnakoli drugačna obtožnica bi ne odgovarjala resnici, je poudaril predsednik in nato razčlenil Gavaričeve izjave, češ da ni vedel, da ima Valjavec pri sebi samokres. On je to dobro vedel in zato je tudi kriv sodelovanja pri poskusnem uboju. Oba sta priznala posest orožja in sta zaradi tega pravtako kriva, kakor je Valjavec kriv ilegalnega vstopa v cono A STO.

Po prečitanju Valjavčevega kazenskega lista, kjer je omenjeno, da je bil obsojen na 6 let zapora ker je ustrelil, medtem ko je streljal proti neki živali, neko osebo v nogo, sta spregovorila odvetnika o preteklosti obtožencev in prosila sodišče za milo obsodbo.

Predsednik je po povratku iz sejne dvorane ponovno spregovoril, trdeč, da sodišče ne more razlikovati Valjavca od Gavariča: oba nosita isto krivdo. Zločin je hud, je nadaljeval mr. Curry, premišljeno in hladnokrvno sta izvedla napad na človeka, ki ga nihče od njiju ni poznal. To je treba strogo kaznovati. Sodišče se strinja z odvetnikovimi trditvami, da sta oba obtoženca živela in zrastla v vojnem in kritičnem času. Zaradi tega je sodišče, ki je nameravalo obsoditi obtoženca na 10 let ječe, znižalo kazen na 8 let. Če bi bila obsojena takoj po izvršenem zločinu, bi jima na podlagi amnestije znižali kazen še za 3 leta. Zaradi tega ju sodišče obsoja na 5 let zapora. Kazen se bo štela z dnem aretacije in sicer za Valjavca od 24. oktobra 1952. leta, za Gavariča pa, ki je bil kasneje aretiran v Avstriji, od 11. marca lanskega leta.

Glede druge točke obtožnice velja za oba isto: oba sta enako kriva. Kazen mora biti v tem primeru izredno ostra ker se ne sme dovoliti, da bi na tem ozemlju krožili oboroženi ljudje brez orožnega lista. Zaradi tega ju sodišče obsoja na 2 leti zapora, kar je upoštevano v prejšnji kazni. Valjavca je končno sodišče obsodilo za tretjo točko obtožnice na 14 dni zapora, ki je tudi zapopadeno v večji kazni. Skratka: Valjavec in Gavarič bosta morala sedeti vsega skupaj vsak po 5 let. Če odštejemo dobo, ki sta jo že presedela v zaporu, potem jima ostaneta še dobra 3 leta zaporne kazni.

Preds. Curry, tož. podpolk. Reinolds, prevajalec Kruml, obramba odv. Borgna in Presti.

GLEDALIŠČE VERDI

Jutri ob 21. uri bo v gledališču Verdi tretji koncert orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Celibidacha. Program obsega: Bartokove Romunske plese, Ravelovo suito «Le Tombeau du Couperin», in Dvorakovo 5. simfonijo «Iz novega sveta».

KINO

Rossetti. 16.30: «Mreža», R. Podesta, A. Silvestre.
Excelsior. 15.30: «Tramvaj - poželenje», V. Leigh, M. Brando.
Fenice. 16.00: «Nevihta pod morji», R. Wagner, T. Moore.
Nazionale. 16.00: «Revščina in noblesa», Toto, S. Loren.
Filodrammatico. 16.00: «Na smrt prestrašeni», D. Martin, J. Lewis.
Arcobaleno. 16.00: «Bela Indijanka», T. Madison, F. Lovejoy.
Auditorium. 16.00: «Tretji letnik liceja», J. Reti, A. M. Sandri.
Astra Rojan. 16.30: «Bleski v džungli», J. Sheffield, M. Lord.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Naši časi», V. De Sica, E. De Filippo.
Grattacielo. 16.00: «Okoli nas morje», A. Mirror.
Alabarda. 16.00: «Na vzhodu Sumatre», J. Chandler.
Ariston. 16.00: «Vražja rjavolaska», S. Pampanini, U. Tognazzi
Armonia. 15.00: «Prepovedani mož», B. Davie, J. Paige.
Aurora. 16.00: «Nimfa antipodov» E. Williams.
Garibaldi. 15.30: «Vedno sem te ljubila», A. Nazzari.
Ideale. 16.00: «Marija Malibran», J. Cotten. Mladoletnim prepovedano.
Impero. 16.00: «Sto let ljubezni», V. De Sica.
Italia. 16.00: «Plesala je samo eno poletje», U. Jacobson, F. Sunqvist. Mladoletnim prepovedano.
Viale. 16.00: «Mož za Ano Zaccheo», S. Pampanini.
Kino ob morju. 16.00: «Neukročena meja», J. Cotten. Mladoletnim prepovedano.
Massimo. 16.00: «Vojska svetov», G. Barry.
Moderno. 16.00: «Salto mortale», F. March.
Savona. 15.00: «Samota», R. Millaud.
Sv. Marko. 16.00: «Bleski na Vzhodu», A. Ladd.
Vittorio Veneto. 16.00: «Vedno sem te ljubila», A. Nazzari.
Azzurro. 16.00: «Tajni sokrivec», J. Mc Crea.
Belvedere. 16.00: «Brodwayska uspavanka», D. Day.
Marconi. 16.00: «Blagoglasno mesto», M. Fiore.
Novo cine. 16.00: «Telički», L. Ruffo.
Odeon. 16.00: «Pustolovka», G. Garson.
Radio. 16.00: «Ranč Notorius», M. Dietrich.
Venezia. 16.00: «Ljubezen me ugonablja», W. Chiari.

RADIO

SREDA, 5. maja 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254.6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.15 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 11.00 Solska ura: Kako je nastala opera; 11.30 Uverture znanih oper; 14.30 Od Triglava do Jadrana; 14.40 Skladbe slovenskih skladateljev; 17.00 Glasba iz operet in filmov; 17.30 S pesmijo in plesom med našimi narodi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Za vsakogar nekaj; 21.00 S knjižne police: Bromfield: Noč v Bombayu; 21.30 Johannes Brahms: Klavirski trio v c-molu op. 101 izvaja Tržaški trio; 21.53 Operetne melodije; 22.30 Domači in tuji ansambli vabijo na ples; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahka glasba; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.00 Melodije iz filmov in revij; 13.30 Romance; 14.15 Kulturni obzornik; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Glazunov: Simfonija št. 4; 18.23 Liszt: Madžarska rapsodija; 19.00 Zdravniški vedež; 19.15 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Operni večer - sodelujejo solisti ljubljanske Opere ter orkester Slovenske filharmonije; 21.00 Aktualnosti; 21.15 Wieniawski: Koncert za violino in orkester št. 2; 22.00 Književnost in umetnost; 23.00 Chopinovi nokturni.

SLOVENIJA
327.1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

12.00 Lahka glasba; 12.20 Nasveti za dom; 12.30 L. M. Skerjanc: Concertino za klavir in orkester, Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante; 14.05 Za vsakogar nekaj; 17.10 Slovenske narodne pesmi poje vokalni kvintet Niko Stritof; 18.00 Melodije za razvedrilo; 18.25 Glasbeni razgledi; 18.40 Koncert pianista Marijana Lipovška; 20.00 Radijska igra - Johan van Drutten: Spominjam se mame, P. I. Čajkovski: Uvertura 1812-E. Grieg: Sigurd Jorsalfar - M. Bravničar: Kurent - A. Hačaturjan: Maškerada.

IZLET V BEOGRAD

Osvobodilna fronta priredi ob priliki nogometne tekme Jugoslavija - Anglija dne 16. maja v Beogradu dvodnevni izlet 15. in 16. maja. — Cena: prevoz z avtopulmanom, vstopnica na centralno tribuno in prenočišče 8.000 lir.

Vpisovanje vsak dan na sedežu OF v Ul. R. Manna 29 do vključno 10. maja (tel. 29582).

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

bo uprizorilo:

Danes 5. maja 1954
ob 20. uri
v LJUDSKEM GLEDALISCU v KOPRU
Zemljanovo dramsko reportažo
«ODLOCITEV»

V soboto 8. maja 1954
ob 20.30 uri
v AVDITORIJU v TRSTU
premiero
«Zločin na Kozjem otoku»
Spisal: **Ugo Betti**
Režiser:
Nada Gabrijelčičeva
Prevedel: **prof. Ivan Savli**
Scenograf: **Jože Cesar**

Osebe:
Agata - Ema Starčeva;
Silva - Tea Starčeva;
Pia - Zlata Rodoškova;
Angel - Jožko Lukeš;
Edvard - Josip Fišer.

V nedeljo 9. maja 1954
ob 16. in 20.30 uri
v AVDITORIJU v TRSTU
ponovitev

Izleti

Slovensko planinsko društvo organizira 16. maja izlet v Ljubljano ob priliki mednarodne amaterske foto razstave. Vpisovanje do 6. maja.

23. maja izlet v Rakovo dolino k Cerkniškemu jezeru. Vpisovanje do 13. maja.

Motoklub «Skedenj» organizira tudi izlet v Ljubljano in na Bled ob priliki nogometne tekme med Jugoslavijo B in Anglijo B, ki bo v Ljubljani. Vpisovanje še danes na sedežu od 18. do 20. ure. Izleta se lahko udeležijo tudi vozila s karnetom.

Klub organizira tudi izlet v Ljubljano - Kranj za motoriste in avtomobiliste s karnetom. Vpisovanje na sedežu še danes.

Motoklub «Mladost» Nabrežina organizira izlet v Ljubljano ob priliki mednarodne tekme Jugoslavija B Anglija B. Vpisovanje na običajnih mestih.

Akademski klub «Jadran» pripravlja za mednarodno nogometno tekmo Jugoslavija B - Anglija B, ki bo 16. t. m. enodnevni izlet v Ljubljano. Informacije in vpisovanje med 19. in 20. uro na sedežu 6. in 7. t. m.

Motoklub «Jadran» - Opčine priredi 16. t. m. ob nogometni tekmi Jugoslavija B - Anglija B v Ljubljani izlet v Postojno in Ljubljano. Vpisovanje do 6. t. m.

Motoklub «Adrija» Milje - Dolina priredi enodnevni izlet 16. t. m. v Ljubljano ob priliki motornih dirk. Vpisovanje danes in jutri od 20. do 21. ure na sedežu v Dolini.

Motoklub «Amatori» organizira motociklistični izlet v Ljubljano, Kranj - Bled 15. in 16. maja k mednarodni tekmi Jugoslavija B-Anglija B. Vpisovanje za člane vsak dan med 17. in 19. uro do 6. t. m.

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

15. in 16. maja 1954
izlet v
NOVO GORICO
MATERIJO - OBROVO
IDRIJO
CRNI VRH nad IDRIJO
POREC
VIZINJAN
KASTELIR

16. maja 1954
izlet v
HERPELJE - KOZINO

na nogometno tekmo
Anglija B - Jugoslavija B
v LJUBLJANO
Vpisovanje do 6. maja.

22. in 23. maja 1954
izlet v
VIPAVO-AJDOVSCINO
BUZET

23. maja 1954
izlet v
TOMAJ-DUTOVLJE
in na otok RAB

Vpisovanje do 13. maja pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

Mali oglasi

IZGUBLJENE NAOCNIKE na stadionu «Prvi maj» naj pošteni najditelj izroči na upravo našega lista v Ul. S. Francesco 20, III.

DANES 5. MAJA
v kinu na Opčinah
slovenski film

„VESNA"

Prosvetni krožek na Opčinah priporoča zaradi velikega zanimanja za to izredno lepo slovensko filmsko komedijo, obisk prvih predstav.

«VESNA» bo predvajana tudi v drugih kinematografih na našem ozemlju.

NE ZAMUDITE REDKE PRILOŽNOSTI

SAN GIORGIO DEGLI SCHIAVONI
ALI POBOŽNE ŽELJE ITALIJANSKE IREDENTE

Znano je, da je v Benetkah mala cerkev, ki se imenuje «San Giorgio degli Schiavoni», to je praštara cerkev iz dobe, ko so Benetke gospodovale v Dalmaciji in so imenovali ljudstvo te pokrajine za «Schiavone». Ta cerkev v Benetkah je bila za tiste Dalmatince, ki so prihajali tja po trgovskih poslih ali pa so živeli v Benetkah na šolanju ali v službah. Po nazivu se vidi, kakšne narodnosti so bili ti Dalmatinci. Poleg te cerkve obstaja od leta 1415 tako imenovana «Scuola dalmata dei SS. Giorgio e Trifone». To je nekaka bratovščina.

Danes se ta cerkev in ta ustanova izkoriščata za iredentistično propagando. V omenjeni «scuoli» se zbirajo iredentisti, katerim stoji na čelu potomec lošinjskih renegatov Kozuličev, ing. Federico Cosulich, ki nosi naslov «Guardian Grande della Scuola».

Pred kratkim je bila tam ponovno neka svečanost, kateri je prisostvoval tudi beneški nadškof kardinal Roncalli. O tej stvari bi ne bilo potrebno pisati, če ne bi v italijanskem tisku opazili pripombe, da ta kardinal ni prišel na svečanost samo kot nadškof Benetk, ampak tudi v svojstvu primasa Dalmacije, («Nella sua qualità di Primate di Dalmazia»).

Ta naslov je v cekveni hierarhiji v preteklosti obstajal in so dalmatinski škofje smatrali beneškega škofa za nekakega predpostavljenega. Toda stvar je že preživela in nima nikakega praktičnega pomena. Toda vse kaže, da je danes aktualno, da se poudari, kako je beneški nadškof poslednji izraz neke oblasti ali suverenitete Benetk, torej Italije nad Dalmacijo. V reportaži o tej svečanosti je naglašeno, da sta tista cerkev v Benetkah in tudi tista «scuola» bili vedno na nekaki straži — «na vzhodnih obalah velikega beneškega jezera». Vse Jadransko morje bi moralo biti to beneško jezero in kardinal Roncalli nekak duhovni dož ali admiral nad njim. Kot razbiramo iz časopisnih poročil, je kardinal imel govor «zbranim Dalmatincem», jim želel uresničitev iredentističnih idealov in jih končno blagoslovil.

Cemu pa bi beneški kardinal ne storil tega, ko je kak teden prej napravil nekaj podobnega sam «sveti oče» Papež Pij XII., ki je, čeprav že bolan, vstal in dobro zavit z okna blagoslovil 50.000 italijanskih alpinov, ki so korakali pod njegovimi okni in nosili transparente z obljubami, da bodo osvobodili ne samo Trst, ampak tudi Dalmacijo.

Vedeli smo, da so bile 16. marca v raznih italijanskih mestih proslave 30. obletnice priključitve Reke k Italiji (na temelju «rimskega pakta med Mussolinijem in Pašićevo vlado iz leta 1924). Iredentistični list «Difesa Adriatica» je objavil nekaj podrobnosti in med temi tudi nekaj brzojavk, ki so bile ob tej priložnosti poslane predsedniku italijanske republike Einaudiju. Tako bombastično brzojavko je poslal Einaudiju tudi Andrea Ossoinack, ki se prikazuje kot «edini legalni poslanec Reke», zato ker je do leta 1917 zastopal Reko v budimpeštanskem parlamentu kot izrazit — madžarofil!

Predsednik italijanske republike Einaudi je prejel brzojavko o Reki tudi od predsednika milanske «Lega fiumana» Venuttija. V tej brzojavki je rečeno, da se Rečani sklicujejo na neko svojo «plebiscitarno prisego od 30. oktobra 1918», torej, da Reka pripada Italiji. In tudi na to brzojavko je Einaudi odgovoril, in sicer z brzojavko, v kateri je govora o «senzibilnem izrazu vere» in o njegovi hvaležnosti Rečanom.

Na vsak način bi ne škodilo nekoliko več diplomatske «senzibilnosti». Najbolj odgovorni činitelji neke države bi morali voditi računa o tem, katera mesta so v mejah njihove kompetence in katera ne.

Drevi bomo mogli poslušati v Avditoriju slovensko narodno in vedro glasbo in ponovno videti jugoslovanske narodne plese.

Dva simfonična koncerta v gledališču «G. Verdi»

Prvi pomladanski simfonični koncert v gledališču Verdi je dirigiral Mario Rossi, ki je znan stalen dirigent italijanskih radijskih postaj. Izvajano je bilo nagrajeno simfonično delo (nagrada mesta Trst) čigar avtor je profesor konservatorija v Turinu, a kot solistka je nastopila pianistka Maria Tipo iz Neaplja. Na odprtem odru je nagrajenca prof. Fugo nagovoril župan Bartoli, a to priložnost so izkoristili tisti, ki ne morejo mimo tega, da ne bi metali na oder rože in trakove v barvi italijanske trobojnice... Če izvzamemo Strawinskega balet «Ognjeni ptič», so spored sestavljala izključno dela italijanskih avtorjev. Tako s sporedom, kakor z izvajalci so prireditelji lepo poudarili italijanski — ne tržaški — značaj gledališča in otvoritvenega koncerta.

Skoraj ni potrebno omenjati, da ni v repertoar letošnje simfonične sezone «zašlo» nobeno delo jugoslovanskega avtorja, da o jugoslovanskem dirigentu sploh ne govorimo. Namesto da bi vladala prav na tem področju v Trstu, kot stični točki raznih kulturnih vplivov, najširša demokracija, se zastopniki «dvatisočletne kulture» z vsemi sredstvi borijo proti temu, da bi se Slovencem, ki jim je Trst prav tako domovina, priznala enaka pravica kulturnega izživljanja.

Morda se bodo zdele komu gornje besede kot neprimeren uvod h koncertnemu poročilu, vendar smatramo, da je naša dolžnost tudi ob tej priložnosti javno ožigosati skrajno nestrpnost odgovornih italijanskih krogov, kadar gre za vprašanje dodelitve občinskega gledališča slovenskim kulturnim ustanovam.

Prvi simfonični koncert je skrbno pripravil dirigent Mario Rossi, ki ga že poznamo kot mojstra, ki odlično obvlada partituro ter uspe z orkestrom ustvariti tisti kontakt, ki je nujen, če naj izvedba zares posreduje dirigentovo koncepcijo, pri čemer pa se interpretacija posameznih del ne oddalji od zamisli avtorja. Rossi je izvrsten tehnik, a uspe izluščiti tudi muzikalne posebnosti izvajanih del.

Težišče sporeda je predstavljal «Magnificat» velikega italijanskega mojstra 17. stol. Claudia Monteverdija. «Magnificat» je vokalno-instrumentalno delo, komponirano na liturgični tekst, a kot baza mu služijo gregorijanski napevi. Monteverdijeva glasba predstavlja zanimiv prehod iz polifonske glasbe k enostavnejši melodiki in k močnejši uporabi instrumentalne spremljave, katera pa ima mestoma že docela samostojen značaj, saj se od gregorijanskega napeva že povsem oddaljuje. «Magnificat» je zahtevam modernega orkestra približal skladatelj Ghedini. Poleg revizije posameznih skupin instrumentov je moral nadomestiti številne manjkajoče označbe za tempo, dinamiko itd. Zbor, ki ga je uvežbal Pino Trost, solisti ter orkester, so odlično izvedli to mojstrsko delo italijanskega predklasika.

«Toccata za klavir in orkester» A. Fuge ne vsebuje kvalitet, ki bi to delo upravičevale za nagraditev. Situacijo je nekako rešila pianistka Maria Tipo, ki je z odlično tehniko in muzikalno občuteno klavirsko igro izvedla solistični part.

Poleg Cherubinijeve uverture k operi «Medea» smo slišali še lepo izvedbo Strawinskega suite «Ognjeni ptič». To delo je prva samostojnejša stvaritev velikega mojstra prvotno napisana kot baletna glasba za znano skupino S. Diagileva. Pri Rossinijevi interpretaciji, ki je pravilno poudarila bogastvo orkestranih barv in zanimivih ritmov, bi si želeli morda še nekoliko več poglobljenega muzikalnega izraza.

* * *

Pravi umetniški užitek je nudil drugi koncert, ki ga je dirigiral Dean Dixon, a kot solist je sodeloval Walter Gieseking.

Spored je poleg treh del «dunajske klasike»: Beethovnove uverture «Leonora» št. 3, Mozartovega klavirskega koncerta v C-duru ter Beethovnovega klavirskega koncerta v Es-duru navajal še Gershwinovo suito «Amerikanec v Parizu».

Teža celotnega sporeda je bila nedvomno na obeh klavirskih koncertih. Solist Walter Gieseking je danes eden najboljših pianistov sveta. Njegova klavirska igra je tako dognana, tako do potankosti izdelana, njegova izvedba stilno tako popolna, da mora zadovoljiti tudi najbolj rafiniranega poslušalca. Ce smo pri Beethovnu občudovali silen zagon, ki ga zahteva izvedba tega klavirsko-simfoničnega dela, katerega zadnji stavek nas že spominja na kasnejše Lisztove akrobacije, nas je pianist pri Mozartu očaral s čudovito izdelanim fraziranjem ter do potankosti izdelanimi dinamičnimi niansami. Pri obeh koncertih sta se solist in orkester lepo ujemala. Burni aplavzi so prisilili pianista, da je izven sporeda dodal še prvo Debussyjevo Arabesko.

Ce smo pri Dixonu z neko skepso pričakovali izvedbo «Leonore», nas je črnski dirigent že po prvih taktih prepričal s svojo globoko muzikalnostjo, ki mu omogoča dostojno interpretacijo del največjega skladatelja vseh časov. Kljub pomanjkljivim vajam je bil orkester zlit in čutili smo, da je močna muzikalna osebnost dirigenta tista, ki jamči kljub svojskemu načinu dirigentovega podajanja (močno ritmično naglaševanje), da ne pride do pomanjkljivosti v stilnem pogledu. Neprekosljiva je bila Dixonova izvedba Gershwinovega «Amerikanca v Parizu». Dirigent se je naravnost razživel v originalnih ritmih in blestečih instrumentalnih barvah ter sijajno podal glasbene vrline zastopnika «Novega sveta», ko se sprehaja po evropskem Babilonu — Parizu.

Drugi simfonični koncert je privabil številno množico, tako da se je moralo dosti ljudi vrniti domov, ker niso dobili vstopnic — dokaz, da še vedno najbolj vleče slavno ime — seveda pri tem koncertu tudi upravičeno.

— r

TRGOVSKE LADJE BODOČNOSTI

Velike spremembe v sestavu trgovske mornarice od leta 1939 do danes - Za gradnjo ladje je potrebna izredno dolga doba, 3 do 4 leta - Trenutno je v gradnji več kot 6 milijonov ton trgovskih ladij; polovica te tonaže odpade na petrolejske ladje - Prednost imajo velike ladje s turbinskimi motorji

V sestavi trgovskih mornaric so se od leta 1939 do danes dogodile velike spremembe. Na to so vplivale razne okoliščine, med drugim hude izgube med vojno in nadomeščanje potopljenih ladij s standardiziranimi vrstami in s petrolejskimi ladjami, ki so jih gradili v glavnem za vojne potrebe in ne po gospodarskih vidikih. Razmerje tonaže brodovij raznih držav se je tudi precej spremenilo, zmanjšalo se je brodovje bivših sovražnih držav, povečalo pa brodovje držav, ki bi rade nasledile pomorsko tradicijo teh držav, tako na primer Argentine in Indije; pojavile so se zastave Paname, Liberije in Hondurasa, katerih se poslužujejo razne ladijske družbe iz različnih razlogov; končno je zaznamovati znaten porast odstotka petrolejskih ladij proti skupni tonaži, pojav, ki ga je opaziti pri trgovskih mornaricah vseh dežel.

Ne more se točno reči, če bo ta položaj trajen, vendar je zanimivo ogledati si tipe velikega števila ladij, ki jih zdaj gradijo. Za gradnjo ladje je danes treba mnogo časa, še več časa pa preteče od sklenitve pogodbe do stvarne izročitve nove ladje; danes naročene ladje ni mogoče dograditi pred letom 1957 ali tudi 1958, vendar je pregled naročil že sam zanimiv. Trenutno so položeni v ladjedelnicah vsega sveta gredlji za več kot 6 milijonov ton trgovskih ladij, od tega odpade po zadnji statistiki Lloydovega registra na Anglijo in Severno Irsko 35 odstotkov; več kot polovica te tonaže odpade na petrolejske ladje (po najnovejših podatkih 54,4 odst.), ta odstotek pa je še višji v Angliji, kjer je dosegel 57,7 odst.; če pa upoštevamo še že naročene ladje, za katere pa še niso položili gredlja, se dvigne skupni odstotek celo na 60 odst.

Mnogi vprašujejo, če je ta ogromen program gradnje petrolejskih ladij v skladu s svetovnimi potrebami in zlasti tudi upravičen zaradi zmanjšanja ladijskih prevoznin. Na vsem svetu je danes na razpolago 33 milijonov ton petrolejskih ladij, ki jih že gradijo ali pa so že naročene. Petrolejske družbe same, ki že imajo večino sedanje tonaže, naročujejo vedno nove ladje in mislimo si pač lahko, da nihče ne more bolje preceniti obsega bodočih naročil kot ravno one same. Od petrolejskih ladij, ki jih gradijo zdaj, odpade na naročila Anglije okoli 900.000 ton, na naročila Norveške, Paname in Združenih držav po 400.000 ton in na Italijo 300 tisoč ton.

Angleške ladjedelnice gradijo poleg petrolejskih ladij več kot milijon ton tovornih ladij. Ladijske družbe morajo naravno nadomestiti svoje zastarele ladje, če hočejo biti kos tuji konkurenci, ki narašča vedno bolj; zlasti se vedno bolj uveljavljata Nemčija in Japonska. Tovornih ladij gradijo sorazmerno malo, tako da ladje starega tipa daleč prekašajo moderne; tudi glede tega je težko napovedovati bodočnost, vendar je ta sektor zelo občutljiv in vsak znak stabilizacije v povečanju tovornin lahko povzroči ploho novih naročil. Približno šestina angleških tovornih ladij je stara najmanj 20 let, približno polovica tonaže odpade na standardne med vojno zgrajene ladje, ki pač niso kos kokurenci.

Poleg količine in narodnosti trgovskih ladij, ki jih zdaj gradijo, je treba upoštevati tudi druge zanimive posameznosti, tako nove konstrukcijske oblike in nove načine pogona. Glede petrolejskih ladij se nadaljuje težnja gradnje velikih ladij, ki se je pojavila po koncu vojne: pred vojno povprečna tonaža ni presegala 12.000 ton, prevladoval je pogon z Dieslovimi motorji; danes pa je družba Shell naročila 50 petrolejskih ladij, od katerih ima prva že splovljena 18.000 ton in turbinske motorje. Vendar gradijo v Angliji, na Svedskem in v Združenih državah tudi petrolejske ladje s 26.000 tonami, v Franciji in Agliji pa so že dogradili več drugih po 32.000 ton, tako na primer angleško «British Sailor», ki je bila prva od 13 enakih naročenih. Pa tudi ta tonaža ne pomeni kake meje, kajti na Japonskem so dogradili dve petrolejski ladji po 38.000 ton, v Nemčiji in Združenih državah pa gradijo zdaj celo petrolejske ladje po 45.000 ton.

Trenutno je v gradnji tudi mnogo ladij za prevoz rudnin, potrebe jeklarske in aluminijeve industrije na obeh obalah Atlantika namreč stalno narašča. Gre za ladje različnih dimenzij, pri čemer gledajo tudi na različne možnosti pristajanja in razkladanja v raznih lukah; neka japonska ladjedelnica je pred kratkim dobila naročilo za tri transportne ladje po 60.000 ton: te ladje bodo dolge več kot 200 metrov, katerih dolžino presegajo samo transportna ladja «Cunard Express» in nekatere potniške prekooceanske ladje. Francija in Italija bosta kmalu izvršili sedanja naročila potniških ladij: med redkimi, ki jih zdaj gradijo, bi bilo omeniti kot najbolj pomembno potniško ladjo, katero gradijo v neki ladjedelnici v Belfastu, ki je določena za progo med Anglijo in Avstralijo ter Novo Zelandijo; ta ladja bo imela 20 tisoč ton in pogon na turbinske motorje, ki bodo v sprednjem delu ladje. Ladja je določena izključno za potniški promet in bo najsodobneje opremljena.

Turbinski motorji predstavljajo še vedno edini način pogona za hitre ladje velikega obsega, vendar so se tudi možnosti eksplozijskega motorja v najnovejšem času znatno povečale, ker so se pojavili novi taki motorji, ki so za 30 odst. lažji in za 20 odst. manjši kot enako močni normalni, kar pomeni za tovorne ladje seveda veliko prednost. Do zdaj so tak motor uporabili šele samo pri eni sami, danski ladji, vendar bodo z enakimi motorji opremili tudi nekaj angleških ladij, katere zdaj gradijo.

RADIOAKTIVNI IZOTOPI V INDUSTRIJI

Britanska industrija se v vedno večji meri poslužuje radioaktivnih kemikalij. Te snovi uporabljajo, da z njimi na primer ugotavljajo nepravilnosti notranje strukture odlitkov, za določanje toka tekočin v petrolejskih vodih in ceveh ter za razne druge namene.

Tako na primer je neki tehnik britanskega atomskega centra v Harwellu nedavno z radioaktivnim sodijem v 48 urah odkril natančno mesto okvare pri nekem vodovodu. V glavni zbiralnik vodovoda je spustil paličico radioaktivnega sodija približno enake velikosti kot je aspirin, nakar je z Gaigerjevim števcem preiskal cevovod, v bližini, kjer se mu je zdelo, da je okvara. Ker je učinek radioaktivnega sodija kratkotrajen, so tudi vodovodne naprave, ki jih preiskujejo po tem novem sistemu, izven obrata le malo časa.

KANADA BO POSPESILA RAZISKAVE ZA MIROLJUBNO UPORABO ATOMSKE SILE

Kanada bo pospešila raziskave za miroljubno uporabo atomske energije, posebno v industriji. Obnovljeni reaktor NRX, ki obratuje v Chalk Riverju v pokrajini Ontario že od februarja, proizvaja sedaj 35 odst. sile več kot 1952.

Detajl s folklornih plesov na prvomajski proslavi na stadionu «Prvi maj» pri Sv. Ivanu.

S prvomajske vojaške parade Jugoslovanske ljudske armade.

29. aprila t. l. je maršal Tito sprejel člane etiopske vojaške delegacije.

V ŽAGI

ODLOMEK

Spisal: Ciril Kosmač

5.

(Nadaljevanje in konec)

«O, upognili so ga, hudiči! Zlomili pa ga niso!» Kmalu se je popravil in se lotil dela. V cementarno ga seveda niso več marali, zato je šel k drvarjem. A prav kmalu so pobrali vseh dvajset fantov, ki so delali z njim v Trnovskem gozdu. Sam pa jo je komaj še o pravem času potegnil čez mejo... A tudi tam ni imel sreče. Saj veš... Po dveh letih je prišla novica, da so ga prijeli in obsodili kar na osem let... O, to je bil hud udarec!... A ne samo za Obrekarjeve. Za nas vse! Saj nismo mogli razumeti in ne verjeti, da bi v Jugoslaviji preganjali in zapirali Slovence! Nas! Primorce!... A razlaga je bila takoj pri rokah», je jezno zagodrnjal Travnikarjev stric, «Modrijanov Lojz, ki je bil takrat v Ljubljani proglašen za odvetnika, za doktorja, je prišel domov in razložil, da tam ne zapirajo Slovencev, temveč da zapirajo komuniste, kakor jih pač zapirajo po vsem svetu... Mmmm da!... Hudo je bilo! Vsi smo gledali Obrekarjeve izpod čela... Ubogi ljudje! Milana so imeli zaprtega v Rimu. Petra nekje na Srbskem... mi pa smo se jih ogibali, kakor bi bili garjavi... Modrijan pa se je kar naravnost zagrizel v Obrekarja: ‚Veš, Jernejček, taka sramota, taka sramota za našega Lojzeka! Ta tvoj Peter — Joj! Joj! — bog mu greh odpusti... ampak samo pomisli, v kakšno sramoto je spravil našega doktorčka! Ves praznik mu je zagrenil... Joj, joj! Tvoj Peter, vaščan našega Lojzeka, pa ti rovari zoper domovino, zoper svoj lastni narod! ...Naš Lojzek, naš doktor, si ni upal niti povedati, da je Primorec...'»

«Zdaj pa si niti ne upa povedati, da je Slovenec!» se je zaničljivo obregnil Venček.

Žaga je zasikala v prazno in utihnila. Venček in Justin sta naglo skočila na noge. Ustavila sta žago, molče položila odžagano desko na tla, zaklinila orehovo korenino, pognala žago in se vrnila k Travnikarjevemu stricu, ki je bil še vedno mrk in hudo zamišljen.

«No, odsedel je tam svojih osem let, ki niso nič krajša kakor tu!» je rekel trdo. «Ko so ga, siromaka, dobro premleli in polomili, so ga vrgli nazaj čez mejo, čeprav so vedeli, da ga bodo Lahi zaprli. In to je bila najgrša svinjarija!... Peter se je privlekel domov — samo senca nekdanjega Petra — a ni bil doma teden dni, ko so ga že pobrali, ga odvlekli v Rim in ga obsodili na deset let... In zdaj... zdaj je tukaj...» je mračno zaključil in s kazalcem pokazal zavitek na skladanici svežih desk.

«Jaz sem ga aretiral in odgnal v Tolmin...» je izdavil Justin. Potegnil si je z rokavom preko oči in kakor v opravičilo zahlipal: «Takrat sem bil še karabinjer...»

Travnikarjev stric in Venček sta se spogledala. Zavladala je tišina, ki je z vso težo sedla Justinu na tilnik.

Venček se je prvi zganil in mu položil roko na rame. Justin pa je zmajal z glavo kakor otrok, ki je zagrešil neodpustljivo dejanje. Jok ga je začel daviti, zato je skočil na noge in naglo stopil k žagi. Pograbil je leseno kladivo in nekajkrat jezno udaril po klinih, nato pa se je nagnil skozi lino in se zastrmel v razpenjeno Idrijco.

SPOMIN NA UGA BETTIJA
(Ob premieri njegove drame: «Zločin na Kozjem otoku»)

Dr. BRATKO KREFT

1.

Star pregovor pravi, da imajo knjige svoje usode, toda prav tako jih imajo dramatiki. Pred menoj na mizi leži nekaj dramatskih del Uga Bettija, ki je lani tako nenadoma umrl. Spoznala sva se 3. februarja 1942. leta v Rimu, kamor sem se umaknil pred fašistično policijo. Dan najinega prvega srečanja je z drobno pisavo skupaj s topim posvetilom napisal v svoji dramo «Gospodarica», ki jo je takrat poklonil v spomin. Seznanil me je z njim prof. Luigi Salvini, ki se je skupaj s prof. Urbanijem in drugimi že pred vojno trudil, da seznanja italijansko javnost s članki in prevodi iz slovenske književnosti. Bili so hudi časi in Slovencu je bilo težko najti Italijana, s katerim bi mogel govoriti. Ne trdim, da jih ni bilo več, kot sem jih spoznal, toda fašistični teror je budno pazil tudi na vsakega Italijana, ki bi izpričal kakšno simpatijo za Jugoslovana, zlasti še za Slovenca. Med tiste, ki svojih simpatij do nas niso zatajili, je treba šteti vsaj nekaj italijanskih slavistov-profesorjev, ki so človeku tudi priskočili na pomoč, kolikor so seveda mogli. Ta «slavistična linija» je povezala tudi Bettija in mene.

Po vojni se je poznanstvo po isti liniji obnovilo. Ugo Betti, ki še menda doslej ni našel v svoji domovini tistega priznanja, ki mu kot pisatelju po vsej pravici gre, si je želel, da bi bil uprizorjen na slovenskem (ali pa sploh na kakšnem jugoslovanskem) odru. Spričo političnih razmer v Italiji in odnosa do nas, ki ga ima oficialna politika, to vsekakor ni bila konjunkturistična želja, še manj pa kakšna druga preračunljiva, kajti Betti je doživljal priznanja v Nemčiji in Franciji najlepšega pa mu je dal znani angleški vseučiliški profesor Nicoll, gledališki in dramaturški znanstvenik svetovnega slovesa, ko mu je v svoji knjigi «Svetovna drama» (World-Drama) posvetil odlično mesto in oceno. Trudil sem se, da bi mu izpolnil srčno željo, toda žal nisem imel sreče. Nekoslovensko gledališče se je sicer pred dvema letoma brez moje pobude samo odločilo za uprizoritev njegove igre «Skandal v justični palači», s katero je dosegel lep uspeh tudi v Nemčiji, toda do uprizoritve še ni prišlo. Zdaj bo tržaško SNG uprizorilo njegovo dramo «Zločin na Kozjem otoku» ter tako mrtvemu pesniku in dramatiku izpolnilo vsaj del njegovih želja. Pri tem ne gre za kakšno pietetno gesto, kajti Ugo Betti je po Pirandellu umetniško najpomembnejši in najglobljiitalijanski dramatik, čeprav v domačem repertoarju ni tako popularen kakor razni bulvarski igrepisci, ki znajo laskati občinstvu in zvezdnikom raznih gledaliških kompanij. Nedvomno bo Ugo Betti tudi doma dožive kmalu tisto priznanje, ki mu po vsej pravici gre in za katerega se je moral vse življenje boriti z vsem svojim literarnim delom. Vse življenje je neumorno ustvarjal ter napisal celo vrsto dramatskih del, dram in komedij, ki pa zahtevajo subtilnih igralcev in prav tako izbrano občinstvo.

Pred menoj na mizi leži list iz neke revije, v kateri je napisal članek o njem Giorgio Prospero. List mi je poslal lista iz tednika «La fiera letteraria» poslal pred leti pokojnik na mojo prošnjo, ker sem se hotel temeljiteje seznaniti z njegovim delom, hkrati pa sem mu obljubil, da ga bom takrat, ko bo katero jugoslovansko gledališče uprizorilo njegovo delo, predstavil s člankom o njegovem delu Danes že pišem po njegovi smrti in moj članek je skromna osmrtnica na pisatelja Evropejca in svetovljana. Na listu iz revije je celostranska njegova podoba. Izrezana je iz fotografije in ga kaže v koraku. Reporter ga je moral ujeti v razgovoru z nekom, kajti usta so na pol odprta, glava visoko vzravnana, pogled oči oster in napet, desna noga pa stopa v odločnem koraku. Čelo je visoko, lasje na straneh že osiveli. Kaj neki je mogel govoriti v hipu, ko ga je ujel reporter v svoj fotografski aparat?

Slika odgovarja tudi na to: z obema rokama drži odprto knjigo dramatskih del A. P. Čehova v italijanskem prevodu. Natančno se vidi naslov knjige: «Cechov Teatro». Slika pove več, kakor bi kdo na prvi pogled mislil. Izpričuje njegovo ljubezen do Čehova, s čigar knjigo se je dal morda po naključju, morda pa vendarle hote fotografirati, saj slika vpliva demonstrativno in manifestativno. Iz tega ali onega njegovega dela se da sklepati, da mu je moral biti Čehov zelo pri srcu, da je moral čutiti do njega neko sorodnost, kajti tudi v Bettijevi dramatiki je precej humorja, lirike in občutij. Iz njegovega dela veje topli humanizem s precej pesimistično noto. V Čehovu je več optimizma. Čehov je bil ljudski zdravnik, Betti pa sodnik, ki je iz mnogih sodnih aktov mogel spoznavati strahotne zločine in tragične človeške usode, ki so mu mogle velikokrat izpodkopavati vero v družbo in ljudi. Vse življenje je z vsem svojim literarnim delom stal nekje ob strani, sam zase kot nepoboljšljiv individualist, ki ga niti fašistična era, v kateri se je Pirandello spretno znašel, ni mogla počrediti, kakor bi dejal Nietzsche. Hodil je svoja pota in pisal, kakor je občutil, pisal «brez usmiljenja, ker mu je ugajalo biti nepopularen», trditev, ki jo je zapisal Prosperi kot naslov svojemu članku. Ne brez usmiljenja, to ni res, ker je bilo v njem bridko, a globoko sočutje do nesrečne človeške kreature, ki pa jo je risal in oblikoval v svojih delih ne glede na levo in desno, kolikor mu je pač to bilo v danih okoliščinah mogoče.

Ugo Betti je bil rojen 4. februarja 1892. l. v Camerinu. Oče je bil zdravnik, stari oče «cavalier Leopardo» prav tako, poleg tega pa celo dolga leta rektor na tamošnjem vseučilišču. Osemleten je šel v Pausolo, od tam pa v Parmo, kjer je oče postal ravnatelj bolnišnice. Desetletnik se je bodoči sodnik prvič srečal z zakonom: neki trgovec ga je obdolžil, da mu je z diamantom prerezal šipo in oče je moral plačati štirideset lir kazni. Ugledno meščansko družino je ta «sramota» zelo zadela. Morda je že ta mladostni dogodek odločilno vplival nanj, da pozneje kot mož po še bridkejših spoznanjih sodne prakse ni veroval več v pravičnost.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, sreda 5. maja 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno oblačno vreme z manjšimi razjasnitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 16.5 stopinje; najnižja 13.6 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Skladbe slovenskih skladateljev. **Trst II.:** 20.05: Operni večer - sodelujejo solisti ljubljanske Opere ter orkester Slov. filharmonije. **Trst I.:** 12.15: Igra godba na pihala. **Slovenija:** 18.40: Koncert pianista M. Lipovška.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Na Valerišču pri Števerjanu odprli blok za dvolastnike

Med jugoslovanskimi in italijanskimi obmejnimi oblastmi se je razvil tudi prijateljski razgovor

V ponedeljek 3. maja je bil na Valerišču v Steverjanu svečano odprt blok na meji za dvolastnike iz Steverjana in Cerovega. Otvoritvi bloka so prisostvovali funkcionarji obmejne službe Jugoslavije in Italije. Po odstranitvi bodeče žice so predstavniki obeh držav nazdravili drug drugemu, in razvil se je prijateljski razgovor, v katerem so bile poudarjene tudi nekatere točke videmskega sporazuma, ki se nanašajo na promet dvolastnikov.

Z otvoritvijo novega dvolastniškega bloka na Valerišču je v mnogočem olajšano delo slovenskih dvolastnikov tostran in onstran meje, ki so se morali do sedaj posluževati precej oddaljenih blokov. Z včerajšnjim prisrčnim razgovorom pa je bilo dokazano, da je med dvema državama možno prijateljsko sožitje, če se obe stranki držita sprejetih obveznosti in skušata skupno rešiti nerešena vprašanja.

Ob otvoritvi novega dvolastniškega bloka na Valerišču se postavlja tudi vprašanje drugega obmejnega bloka za naše dvolastnike, in sicer v Gorici. Mednarodni blok pri Rdeči hiši je skrajno neprikladen za istočasni promet navadnih potnikov in blaga ter dvolastnikov. Nujno bi bilo odpreti dvolastniški blok v Šempetru do katerega bi imeli mnogi dvolastniki tostran meje krajši in lepši dohod kot pa do Rdeče hiše. Obenem pa bi potniki na mednarodnem bloku izgubljali dosti manj časa kot sedaj zaradi velikega navala dvolastnikov; iste olajšave bi bili deležni prevozniki, ki zaradi številnih kmečkih vozil mnogokrat izgubljajo čas po nepotrebnem.

Razdeljevanje pokojnin Socialnega skrbstva

Da bi olajšala delo na poštnih uradih ob razdeljevanju pokojnin Socialnega skrbstva, je pokrajinska poštna uprava določila, da se bo, začenši z mesecem majem razdeljevanje podpor vršilo po sledečem abecednem redu: 13. maja od črke A do črke C; 14. od črke D do črke G; 15. od črke H do črke M; 16. od črke N do črke R; 17. od črke S do črke Z. Za vse tiste, ki ne bodo prejeli pokojnin na določeni dan bo izplačevanje od 18. do 21. maja.

Sprejemni izpit za nižjo gimnazijo

Obveščajo se starši ljudskošolskih učencev, ki nameravajo delati sprejemni izpit za nižjo srednjo šolo (nižjo gimnazijo), da je rok za vlaganje prošenj za pripustitev k temu izpitu samo do 15. maja t. l.

Prošnja na kolkovanem papirju za 100 lir, ki jo je treba nasloviti na ravnateljstvo nižje srednje šole, mora vsebovati: ime in priimek učenca, očetovstvo in materinstvo, rojstni dan in kraj, bivališče, navedbo šole in razreda, ki ga je dokončal, podpis učenca in njegovega očeta ali matere ali zakonitega namestnika ter datum.

Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti:

1. rojstni list na kolkovanem papirju za 100 lir izdan od županstva;

2. potrdilo o cepljenju proti kozam na nekolkovanem papirju, izdano od občinskega zdravnika in overovljeno od županstva;

3. odrezek poštne položnice, ki dokazuje plačilo izpitne takse, (ali pa prošnjo na nekolkovanem papirju za oprostitev takse, če ima učenec pravico do oprostitve; v tem primeru je treba tej prošnji priložiti potrebe listine);

4. program predelane snovi iz slovenščine, italijanščine, zgodovine, zemljepisa in računstva.

Tajništvo nižje srednje šole je vse delavnike od 8. do 13. ure na razpolago za morebitna pojasnila.

Izlet mladine v Ljubljano

Zveza slovenske mladine v Gorici vabi vse ljubitelje športa, ki imajo potni list, da se udeležijo izleta, ki ga prireja 16. maja v Ljubljano.

16. maja bo v Ljubljani nogometna tekma med B reprezentancama Jugoslavije in Anglije, poleg tega pa bodo gledalci lahko gledali izbran atletski spored. V raznih lahkoatletskih disciplinah bodo nastopili najboljši slovenski in hrvaški atleti in atletinje. Cena je zelo ugodna. Vsak udeleženec izleta bo plačal za vizum, vozovnico in vstopnico na nogometno igrišče 1.300 lir. Ostale informacije interesenti lahko dobijo na sedežu ZSPD v Ulici Ascoli 1, telefon 24-95. Prijave vključno do 5. maja. Odhod iz Gorice 16. maja zgodaj zjutraj, povratek isti večer.

Avstroogrski državni upokojenci poslali vladi spomenico

Vprašanje ureditve pokojnin bivšim državnim uradnikom Avstro-Ogrske, ki zahtevajo od italijanske vlade enak ekonomski, moralni in pravni odnos, kakršnega so deležni italijanski državni upokojenci se vleče v nedogled.

Pred dnevi se je po navodilih skupščine upokojencev bivše Avstro-Ogrske ponovno sestala komisija, ki je izdelala posebno spomenico, katero je odposlala poslancem goriške pokrajine in pa državnemu poslancu Morelliju, ki je pred časom predložil vladi načrt zakona za ureditev pokojnin zgoraj omenjenih upokojencev. V spomenici je med drugim poudarjena zahteva, da bi bil skrajni čas, da z ljudmi, ki že 33 let živijo v Italiji in ki so njeni polnopravni državljani, ravnajo kot z italijanskimi upokojenci, obenem pa od vlade zahtevajo čimprejšnjo odobritev zakonskega osnutka dr. Morellija, s katerim bi bilo to tudi uzakonjeno.

Po deževju hlad

Po dolgih deževnih dneh je včeraj končno posijalo sonce, toda pihal je tudi precej močan veter in vreme je bilo zelo hladno. Vsekakor tako muhastega vremena in zapoznelega hlada nismo doživeli že dolga leta. Upati je, da bo skopo pomladansko sonce v prihodnjih dneh le ogrelo naše kraje in pospešilo rast rastlin in sadja.

Cosulich pri prefektu

Goriški prefekt je v ponedeljek sprejel na razgovor člana generalnega ravnateljstva ladjedelnic Cosulich, ki je poročal prefektu o problemih zaradi nastale krize v tržiških ladjedelnicah.

Obrambno ministrstvo je odredilo naj se v prihodnji sezoni kmečkih del dovolijo vojakom posebni kmetijski dopusti. Ti dopusti bodo trajali 10 dni brez vožnje in jih bodo deležni vojaki kmečkih družin, katerim je pomoč nujno potrebna.

IZPRED GORIŠKEGA KAZENSKEGA SODIŠČA

Trije tržaški potepuhi z ukradenim avtom po Italiji

Ko jim je zmanjkalo bencina in denarja, so ukradli kovček z obleko in ga prodali • 20 letni „šofer" brez dovoljenja za vožnjo • Prejeli so zasluženo kazen

Včeraj dopoldne je bila na goriškem kazenskem sodišču dolga sodna razprava proti trem Tržačanom, ki so januarja letos nezakonito prišli do avtomobila ter stvari drugih oseb.

Pred sodniki so se morali zagovarjati 26-letni Mario Frausin iz Trsta, Ul. Ponzanino 4, 20-letni Stellio Smilovich iz Trsta, Ul. Bergamasco 9 in 21-letni Claudio Tesserini iz Trsta, Ul. Officina 6.

Tesserini Claudio je 4. januarja 1954 odšel na zabavo v Tržič ter si mimogrede v mestu izposodil brez dovoljenja lastnika avtomobil «Lancia Ardea» GO 8727. Avtomobil je bil v neki ulici in je imel zaklenjen samo motor, katerega je Tesserini odprl z majhnim ključem znamke «Fiat». Po brezplačnem vozarjenju je Tesserini sklenil oditi v Trst, toda pred postajo je srečal svoja tovariša Smilovicha in Frausina in ju meni nič tebi nič povabil na izlet «s stričevim avtomobilom». Tički so se nekaj dni vozarili po severnih pokrajinah Italije, končno pa so ostali brez denarja in sklenili, da se vrnejo domov. Toda ker niso imeli denarja niti za bencin, so se ustavili v Pordenonu v neki gostilni in tu sta Frausin in Smilovich vzela kovček, v katerem je bilo nekaj moških oblek in perila. Čudni potniki so tujo lastnino prodali in si za izkupiček nabavili bencin, nato si privoščili še izlet v Padovo.

Toda tudi tukaj jim je kmalu zmanjkal denar in znašli so se v vasi Montebello brez vinarja v žepu. Ker jim ni kazalo drugega, so začeli prodajati zapestne ure in oblačila. Pri tem nenavadnem poslu so jih opazili domači orožniki, ki so jih končno odvedli v zapore. Tu se je izkazalo, da je avto, s katerim so se Tržačani pripeljali v Montebello, last trgovca Nerina Deiurija iz Tržiča, ki je že pred petimi dnevi prijavil tatvino.

9. januarja so bili Smilovich, Tesserini in Frausin pripeljani v goriške zapore, kjer jih je čakalo podrobno sodnijsko izpraševanje. Obtožnica je dolžila vse tri obtožence krajo avtomobila «Lancia Ardea», Frausina in Smilovicha kraje tujega kovčka in posebej še Smilovicha vožnje z avtomobilom brez dovoljenja. Pred sodnikom sta se najbolj branila Smilovich in Frausin, ki o kraji avtomobila nista hotela nič slišati, toda sodišče je kljub vsemu obsodilo Tesserinija na dve leti zapora in 14 tisoč lir kazni, Frausina na 4 leta, 10 mesecev in 15 dni zapora ter 36 tisoč lir kazni, Smilovicha pa na 4 leta, 10 mesecev in 15 dni zapora, 36 tisoč lir kazni in še posebej na 9 mesecev zapora in 15 tisoč lir globe zaradi nedovoljene vožnje z avtomobilom. Poleg kazni, ki jo bodo morali vsi trije prestajati v goriških zaporih, bodo morali plačati tudi sodne stroške.

Predsednik sodišča: dr. Suich; državni pravdnik: De Marsi; zapisnikar: Omeri.

Tovarišica

ERNESTA BOLTAR

je včeraj rodila v bolnišnici Brigata Pavia sinčka. Mati in otrok sta pri najboljšem zdravju. Srečni mamici naše najtoplejše čestitke.

Kolesar v vespo

Včeraj ob 8. uri zjutraj se je pripetila v bližini pevmskega mosta prometna nesreča, pri kateri je bil najbolj poškodovan 20-letni Pino Gigliotti s Korna štev. 20. Gigliotti se je vozil z vespo proti pevmskemu mostu, ko mu je z nasprotne strani privozil kolesar z dvema košaroma polnima jajc. Slednji je nenadoma spremenil smer vožnje in vozili sta se trčili. Tako kolesar kakor motociklist sta padla na tla, toda hujše posledice ima le Gigliotti, ki si je izbil en zob in udaril v desno nogo. Odpeljali so ga v bolnico Brigata Pavia, kjer se bo zdravil nekaj dni.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia 106 - tel. 31-52.

KINO

CORSO. 16.30: «Plenilci sonca», P. Medina in G. Ford.
VERDI. 16: Varieté in film: «Gospoda, v kočijo!»
CENTRALE. 17: «Divja dežela», barvni film, R. Taylor in B. Donlevy.
VITTORIA. 17.15: «Priznavam».
MODERNO. 17: «Francis pri akademiji», D. O'Connor.

DVA PRIZORA S KONGRESA

DESNO: Delovno predsedstvo II. kongresa DFS: od leve proti desni: Vojmir Tedoldi, Malka Mikluš, Andrej Tomsič, Viljem Nanut in Miladin Černe.

SPODAJ: Delegati so z velikim zanimanjem sledili delu kongresa in z veseljem sprejeli odločitev, da se napredni Slovenci vključijo v notranjepolitični boj Italije za socialno in narodno svobodo in da se s tem v zvezi da organizaciji tudi ustrezno ime: Socialistična fronta Slovencev.

ŠPORTNI DNEVNIK

Od nedelje Tržačan Mitri zopet evropski prvak srednje kategorije

Komaj dobro minuto je trajal dvoboj med Mitrijem in Randyjem Turpinom zadnjo nedeljo v Rimu in že je Turpin izgubil naslov evropskega prvaka, s katerim se od tistega trenutka dalje zopet ponaša Tržačan Tiberio Mitri. Čeprav se je vedelo, da se Mitri resno pripravlja in je pred tem že beležil nekaj uspehov, je bil vendar še vedno favorit Turpin. Toda način, kako hitro je Mitri zmagal, potrjuje mnenje — ki ga je povedal tudi zmagovalec sam — da se je Mitri vadil prav za udarec, ki mu je prinesel zmago.

Nasprotnika sta bila na ringu šele 65 sekund, ko se je Turpin pod močnim Mitrijevim udarcem z levico zgrudil. Obležal je na tleh, da je sodnik preštel od sedem. Tedaj se je dvignil, vendar pa se je kar opotekal in zopet padel na vrvi. Sodnik je preprečil Mitriju nadaljnji napad ter mu dvignil roko v znamenje, da ga proglaša za zmagovalca.

Gledalci so za hip presenečeno ostrmeli, ker takega konca dvoboja niso pričakovali, potem pa so navdušeno zaploskali. Dvoboj je trajal pač premalo, da bi se lahko govorilo kaj več o obeh nasprotnikih. Gotovo je pač, da se je Turpin za trenutek razkril, ne računajoč, da je Mitri pripravil in na treningih izdelal prav udarec, za katerega je računal, da bo mogoč prav tedaj, če se Turpin razkrije.

Sicer pa Mitrija čakajo že nadaljnje naloge, ki ne bodo lahke, kajti braniti bo moral visoki naslov evropskega prvaka.

Včeraj so se iz Londona razširile vesti o boksarski prireditvi 1. junija na tamkajšnjem White City Stadiumu, na kateri bi naj nastopil tudi Mitri in sicer proti Johnnyju Sullivanu iz Prestona ali pa proti Gordonu Hazellu iz Bristola. Ta dvoboj ne bi veljal za naslov prvaka temveč bi bil le posebna točka na sporedu, med katerim bo nastopil tudi Don Cockell proti Harryju Matthewsu.

* * *

Avstralec Jimmy Carruthers je ohranil naslov svetovnega prvaka kategorije bantam z zmago nad Chamroenom Songkitratom po točkah v 12 rundah.

Goriški šport

POSTELEGRAFONICI — JUVENTINA 2-1 (0-1)

Juventina je zopet izgubila in je že z matematično gotovostjo obsojena na izpad. Štiri ekipe bodo izpadle: Slovrenc, Ronke, Juventina in Aquila iz Trsta. Pred nedeljsko tekmo je imela Juventina vsaj teoretično možnost rešitve, seveda če bi zmagala v vseh štirih tekmah, ki so ji še preostajale, sedaj pa še te možosti nima več. V nedeljo smo sicer videli juventince, da so skušali z vsemi silami zmagati. V prvem polčasu so bili v stalnem napadanju, ki je prineslo tudi uspeh z Zanuttinijevim golom. A ekipa poštarjev iz Trsta se obupno bori za dosego prvega mesta v prvenstvu in izguba vsake točke bi ji bila nevarna. Zato smo videli v drugem polčasu popoln preporod gostov, ki so z odličnimi akcijami pripravili napadalce, da so zabili kar dva gola in si tako priborili tudi obe točki. Vratar Donda tudi ni mogel ubraniti golov, ker je imel ranjeno roko. Tako bo Juventina prešla v nižjo kategorijo, v kategorijo prve divizije, iz katere se je povzpela pred dvema letoma. Prihodnjo nedeljo bo igrala zopet v Sovodnjah proti moštvu Marianese, ki je na petem mestu v lestvici.

KOLESARSKA TEKMA V GORICI

Kot vsako leto se je tudi letos bila v Gorici na dan 1. maja tradicionalna kolesarska tekma za pokal Treh industrij, ki jo prireja klub Cral iz Strašic. Tekmovalci so morali napraviti deset krokov čez oba goriška mostova čez Sočo in enkratni krog skozi Oslavje v Steverjan in Grojno za gorsko nagrado. Sodelovalo je 31 tekmovalcev. Zmaga bi pripadla prav gotovo dirkaču Azzanu iz Tarčenta, a ta je napravil krog manj zaradi napačne organizacije goriških prirediteljev. Isto se je zgodilo drugemu tekmovalcu, prav tako iz Tarčenta. Zmagala sta dva druga tekmovalca iz Tarčenta. Končna lestvica je naslednja: Gloreani (Tarčent), De Luisa (Tarčent), Del Neri (Cral-Strašice), Benci (Cral CRDA, Trst). Sedmi pokal Treh industrij si je priboril delavski krožek iz Tarčenta.

AŠK doživel drugi poraz

Košarkarsko moštvo AŠK iz Ljubljane je moralo v torek odigrati svojo drugo tekmo za prvenstvo I. zvezne lige. Nastopilo je v Zagrebu proti ekipi Montažno. Tekma je bila zelo napeta in sta se moštvi ves čas menjavali v vodstvu, dokler niso le domačini v zadnjem hipu dosegli odločilnega koša in zasluženo zmagali s 68:67, medtem ko se je prvi polčas končal z zmago gostov (42:35).

West Bromwich Albion je zmagal v finalni tekmi za britanski pokal s 3:2 (1:1). Drugi finalist je bil Preston Northend.

Jugoslovanski namiznoteniški igralec Vilim Harangozo pojde na trimesečno turnejo po Čilu.

Dobro razpoložen se je Turpin pripeljal s svojo ženo v Rim. Toda to pot se je vrnil v domovino brez naslova evropskega prvaka.

BRUNO MONTI JE ZMAGAL na dirki Rim - Neapelj - Rim

Na kolesarski dirki Rim — Neapelj — Rim je v petek v drugi etapi od Aquile do Caserte zmagal junak prvega dne Bruno Monti. Tudi ta etapa je bila razdeljena na dva odseka, najprej do Avezzana in nato do Caserte. V drugem delu je bilo treba od 197 km prevoziti 37 km za motorji. In prav ta del vožnje je zopet odločil v korist Montiju.

V soboto, na dan 1. maja, so tekmovalci vozili iz Caserte v Neapelj. Ko so dirkači privozili do Neaplja, so morali prevoziti še okrog 50 km po krožni progi za motorji. To pot sta prva prispela do motorjev Koblet in De Santi, toda v vožnji za motorji sta zaostala in je zmagal Magni. Vendar pa je Koblet ohranil prvo mesto kot zmagovalec celotne etape, De Santi pa se je celo povzpel na čelo splošne klasifikacije.

V nedeljo je pot vodila najprej iz Neaplja do Latine (173 km, od teh 42 za motorji) in nato do Rima (119 km in 40 km). Končno je tudi Coppi povedal svojo besedo in v nedeljo obakrat zmagal, v Latini in v Rimu na krožni progi. Toda v splošni klasifikaciji pa je vendar prvi Monti, kar je gotovo doslej njegov največji uspeh, saj je imel zelo močne nasprotnike, med katerimi so bili celo nekateri specialisti za take vrste dirke.

Nekaj rezultatov s posameznih etap:

II. etapa: AQUILA-CASERTA
I. del
L'Aquila-Avezzano, 62,600 km:

1. Coletto 2.16'45"; 2. Coppi 2.16'45"; 3. Van Steenbergen; 4. Albani; 5. Nencini; 6. Magni; 7. Petrucci; 8. Monti; 9. Koblet; vsi ostali s časom Coppija.

II. del
Avezzano - Caserta, 197 km in 37 km za motorji:

1. Monti Bruno (Arbos) v 7.12'14"1 (za motorji povprečno 554,461 km); 2. Magni 7.13'30"5; 3. Ockers 7.13'36"7; 4. Coppi 7.13'48"3; 5. Impanis 7.13'59"2; 6. Albani 7.14'26"1; 7. De Santi 7.14'29"9; 8. Ciancola 7.14'43"2.

Splošna klasifikacija:

1. Monti 15.36'48"8; 2. Magni presledek 1'30"1; 3. Coppi 1'35"9.

III. etapa:
CASERTA - NEAPELJ
101,600 km:

1. Koblet 2.17'18", povprečno 44,173 km; 2. De Santi 33"; 3. Albani 1'49"; 4. Magni 2'45"; 5. Van Steenbergen 2'53"; 6. Messina 3'39"; 7. Gismondi 3'42"; 8. Poblet 3'55"; 9. Monti 4'38"; 10. Coppi 4'50".

Krožna proga za motorji:

1. Magni, 50,760 km, 5045", povprečno 60.011; 2. Albani 51'50"; 3. Monti 52'38"; 4. Coppi 52'50".

Splošna klasifikacija:

1. De Santi 17.57'12"; 2. Koblet presledek 37"; 3. Albani 57"; 4. Magni 1'9"; 5. Monti 1'32"; 6. Coppi 3'19".

IV. etapa:
NEAPELJ - RIM
I. del

1. Coppi 4.44'25"; 2. Monti presledek 1'9"; 3. Van Steenbergen 2'4"; 4. Magni 2'37"; 5. Impanis 3'46"; 11. De Santi 4.49'57"; 16. Koblet 4. 50'52".

II. del

1. Coppi 3.18'26"; 2. Monti 3.18'55"; 3. Van Steenbergen 3.19'8"; 4. Koblet 3.19'34".

Krožna proga v Rimu:

1. Coppi 40 km v 41'17", povprečno 58,134; 2. Monti presledek 3"; 3. Van Steenbergen 42"; 4. Koblet 1'8"; 5. Impanis 1'11".

Končna klasifikacija:

1. Monti Bruno (Arbos), ki je prevozil 880 km v 26.3'13", povprečno 33,780 km na uro; 2. Coppi (Bianchi) v 26.3'22", presledek 9"; 3. Van Steenbergen 26.6'22", 3'9"; 4. Albani 26.6'47", 3'34"; 5. Magni 3'58"; 6. De Santi 4'48"; 7. Koblet 5'; 8. Impanis 6'36"; 9. Poblet 8'58"; 10. Ciancola 10'25"; 11. Defilippis; 12. Fornara; 13. Messina; 14. Coletto; 15. Isotti; 16. Filippi; 17. Gismondi; 18. Martini; 19. Minardi; 20. Zulian; 21. Dall'Agata.

* * *

V kolesarski dirki po Holandiji je zmagal Van Est pred Schultejem, Geritom Voortingom itd.

* * *

Na dirkališču v Rouenu je na dirki omnium zmagal Bobet pred Anquetilom. Corrieri in Bartali sta bila peti in šesti.

Brazilska nogometna kluba Portugese in Flamengo sta gostovala 1. in 2. maja v Berlinu ter Ludwigshafenu. Portugese je premagal kombinirano moštvo Tenis Borusie in Victorie 1:0; Flamengo pa je igral neodločeno s kombiniranim moštvom Ludwigshafena in Manheima 2:2.

Olimpijski zmagovalec Dan Smith je izenačil svetovni rekord v teku na 100 yardov s časom 9,3. Svetovni rekord v tej disciplini je dosegel Patton (ZDA).

Ascari prvi na dirki «Tisoč milj»

Letošnja XXI. avtomobilska dirka «Tisoč milj», ki je vodila dirkače iz Brescie skozi Vicenzo, Ferraro do Pescara in nato skozi Aquilo do Rima in zopet navzgor skozi Florenco, Bologno, Piacenzo in Mantovo nazaj v Brescio, je prinesla zmago slavnemu italijanskemu avtomobilskemu svetovnemu prvaku, ki pa mu je med njegovimi neštevilnimi trofejami manjkala še prav zmaga na dirki «Tisoč milj» to je Ascariju. Dirkač Ascari, ki je do nedavnega vozil navadno vozila Ferrari, sedaj že nekaj časa dirka z Lancio in je tudi to pot vozil s športnim vozilom te znamke, ki se je tokrat prvič uveljavila na prvem mestu v absolutni klasifikaciji.

Zaradi neugodnega vremena zmagovalec na letošnji dirki ni dosegel rekordne brzine. Slabo vreme je v glavnem zakrivilo nekaj nesreč, od katerih so se nekatere končale celo s smrtjo. Ubil se je eden izmed tekmovalcev, razen tega pa sta našla smrt tudi dva gledalca. Znani dirkač Farina pa je moral tudi s tekmovalne proge v bolnico zaradi nesreče, ki se mu je pripetila, ko je hotel nenadoma zavreti, ko so mu nepremišljeni gledalci so mu namreč prišli preblizu avtomobila.

Tekmovalci so se zvrstili na prvih mestih tako:

Splošna klasifikacija:

1. Ascari (Lancia) 11.26'10", povprečno 139.645 km na uro; 2. Marzotto Vitt. (Ferrari) 12.01"; 3. Musso (Maserati) 12.10"; 4. Biondetti (Ferrari) 12.15'36"; 5. Venezian (Maserati) 12.27'43"; 6. Hermann (Porsche) 12.35'44"; 7. Serafini (Lancia) 12.47'12"; 8. Castellotti (Alfa) 12.51'32"; 9. Leoni (Zagato) 12.52'38"; 10. Cabianca (Osca) 12.59'08".

V posameznih razredih so zmagali:

Turistični - do 750: Redele (Renault), povprečno 105,893 km na uro.

Športni - do 750: Faure (Panhard) 106,081 km.

Turistični - do 1300: Mandrini (Fiat) 110,040 km.

Veleturistični serijski - do 1500: Franchemberger (Porsche) 114,915 km.

Turistični - čez 1300: Carini (Alfa) 124,140 km.

Športni - 1500: Hermann (Porsche) 126,790 km.

Športni - 2000: Marzotto Vittorio (Ferrari) 133,080 km.

Športni - čez 2000: Ascari (Lancia) 139,645 km.

Veleturistični serijski - čez 1500: Serafini (Lancia) 124,895 km.

Moška telovadna reprezentanca Jugoslavije je premagala v Sarajevu reprezentanco švicarske delavske telovadne zveze 328,55 : 326,60. Ženska telovadna ekipa pa ustrezno ekipo švicarske zveze 139,70 : 130,50.

Z avtopulmanom na nogometno tekmo
Jugoslavija - Anglija
16. maja 1954 v BEOGRADU
Pojasnila in vpisovanje **od 3. do 7. maja dnevno** od 17. do 19. ure v UL. ROMA 15 - tel. 31-119

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25,- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 692 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst